BALLA ZSÓFIA

AŞA CUM TRĂIEŞTI

BIBLIOTECA KRITERION
apare sub îngrijirea lui Domokos Géza

BALLA ZSÓFIA

AȘA CUM TRĂIEȘTI

Versuri

În românește de
AUREL ȘOROBETEA

Cuvînt înainte de
GRETE TARTLER

EDITURA KRITERION
București, 1983

Balla Zsófia

A dolgok emlékezete, Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1968
Apokrif ének, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1971
Vízláng, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1975
Második személy, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1980
Kolozsvári táncok, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1983

CUVÎNTUL UNUI CĂLĂTOR

Cît de ciudat se văd, de la bordul acestor poeme, deopotrivă înălțimile și pămîntul. S-ar spune că Balla Zsófia mai crede în dialogul dintre Vis și poezia politică, socială. S-ar spune că în versurile ei trăiesc mai multe feluri de realități, subiective și obiective, care nu se exclud unele pe altele. Fără să se refugieze în experiențe de laborator, fără să încerce zboruri „de avangardă" (în sensul superficial al cuvîntului) — însă de avangardă *în sensul modernității durabile, cucerite, „echipajul" ei (intuiția și luciditatea) ne face părtași la o trăită pledoarie pentru necesitatea poeziei, pentru importanța actului de creație care dă adevărata viață cuvintelor, care păstrează astfel în viață o limbă națională, care „naște" unicate, experiențe irepetabile. Activismul continuei schimbări a raportului dintre poezie și realitate, antagonismul opunerii la orice absență a libertății, agonismul conștiinței finitudinii individului nu-i sînt străine. O saturniană sensibilitate fardează versul Zsófiei Balla cu melancolie — în același timp însă luciditatea, ironia, cinismul chiar, o ajută să ducă pînă la capăt cunoașterea, „fructul / cu adevărat cel mai pădureț / dar unica posibilitate". Cunoașterea de sine și cunoașterea Celuilalt, pesimismul inteligenței și optimismul voinței îi dau rezistența la Singurătate (poezia fiind cea mai intimă rezistență, cum spunea Martin Buber, la singurătatea colectivă sau de masă). Tema singurătății și a nostalgiei de comunicare cu Celălalt, motivul marionetelor care-și alătură, purtate de sfori, singurătățile, dar nu și le contopesc, alternează cu momente de „retezare" a frînghiilor, cu detașări ironice de propriul eu — ori chiar cu polemice abordări ale alterității. Invitația la călătoria într-al cincilea element e în același timp o invitație la trăirea cu ochii deschiși în concret, în palpabil. Această violentă suprapunere a unui înțeles polemic, protestatar peste altul metafizic pare a fi principalul contur al poemelor Zsófiei Balla.*

Un al doilea contur, ca un „corp astral" împrejurul cuvintelor, e permanentul recurs la Muzică. Desigur, e hazardată interpretarea unui autor prin evocarea formației sale: de multe ori scriitorul, dacă se întîmplă să fie bun cunoscător și al unui alt domeniu, face chiar eforturi să scrie, anume, „altceva" — spre a nu fi numit muzician-poet, actor-poet etc. Dar această poetă-poetă demonstrează prin toate volumele ei că vede și în înșiruirea cuvintelor „o melodie al cărei text e alcătuit de univers" (cum spunea, despre muzică, Schopenhauer). Depășirea individuației, trecerea spre Celălalt și astfel spre Tot, spargerea granițelor-de-sine, călătoria într-o „altă existență", toate acestea se fac mai lesne cu ajutorul

muzicii, limbaj direct, esențial, scurt-circuit care arde etapele ducînd ca un fulger dincolo de lumea sensibilă. Poemele Zsófiei Balla conțin acea permanentă tensiune, diferențe de atmosferă ce par create de modul major sau minor, disonanțe dureroase sau armonii care încearcă „rezolvarea", imitații, variațiuni, leitmotive, dezvoltări, modulații. Lupta dintre orgoliul și capacitatea de suferință, între solitudine și altruism, senzualitate și puritate, e transpusă într-o grafie *specială, amintind mai degrabă de contrapunct decît de poezia concretă. Poeme ca* Zone, Responsorialis, Împletitură, PaterNoster *implică un permanent joc între două planuri, între două voci. Grafia aduce uneori un vers subliniat, altul nu, precum în poemul închinat lui Béla Bartók, sugerînd probabil tot contrapunctul sau acel dialog al nuanțelor obișnuit la orgă și în general la preclasici,* Terassendynamik: *trecerea bruscă de la forte la subito-piano, repetarea (reflectarea) temei într-un ecou. La rîndul lor, ritmurile dau un corp diferitelor sonorități, preexistîndu-le parcă. Ciclul* În mlaștina lui Noiembrie *atestă o bartókiană cunoaștere a folclorului, aduce formule vrăjitorești, incantații și jocuri de cuvinte amintind descîntecele, acea energie vitală conținută de fiecare vocală, gata parcă mereu să depășească limitele, să se răzbune, să-l năucească pe poetul ucenic-vrăjitor* (Sabat). *Alteori sonoritățile sînt foșnitoare, insidioase. Printre plante putrezind, printre transparent-zumzăitoare insecte, „violoniști în frac zboară", se aude un „ison despre Iason", iar atenția, „scrutătoare gelatină", surprinde o realitate trepidantă, o întrețesere de fapte și trăiri în permanentă mișcare, ce dau impresia că poeta parcă nu-și poate ține corpul și sufletul la un loc, că simte mereu nevoia să se dezvolte în altceva, să* împlinească *ceva.*

În peisajul actual al poeziei, traducerile lui Aurel Șorobetea, atît de calde și de viu colorate, dezvăluie prin Balla Zsófia o personalitate care nu poate fi ușor afiliată nici unui „curent", dar care dă impresia că le cunoaște pe toate: un personaj complex, care știe să împace subiectivitatea cu operativitatea pe care și-o propune poezia modernă, o „vrăjitoare" care încredințează cuvintelor puterea de a modela acel „spațiu în care trăim": de la concentrările laconice la jocurile de cuvinte ori la discursul plin de curaj, formele pe care le îmbracă poezia Zsófiei Balla au o sclipire de „spadă trasă": tăișul rectitudinii morale care nu se mulțumește cu propria neputință, ci, după sfatul lui Enzensberger, „mărește măcar c-o centimă / mînia din lume — măcar cu un gram". Serioasa cultură filozofică și poetică pe care se sprijină acest talent redutabil nu face decît să mărească — și nu să atenueze — misterul și imprevizibilitatea poemelor.

Cît de ciudat se văd, de la bordul acestor pagini, deopotrivă înălțimile și pămîntul! Ajungem și noi, călătorii, să credem că dialogul între Utopie și Realitate mai este posibil.

GRETE TARTLER

DIN APĂ O INSULĂ SE RIDICĂ

DIN APĂ O INSULĂ SE RIDICĂ
VÍZBŐL SZIGET EMELKEDIK

Acum, acum
cînd intrăm în iarnă deja
cînd prova a eșuat pe stîncă de-acum,
cînd ceața-i plină de lună
și slujnica o bubuie pe stăpînă
acum, acum cînd avionul
e smuls din hangar, lăcustă împușcată,
și-i e frig
într-un vis urît rîuri de vin
și munți de zahăr adastă
acum, acum cînd mergem în piața
păcii
inima-i pînă la gleznă, pînă în gît în mîzgă
acum, acum cînd nu de unul singur
pătrunzi în spațiul-timp înnebunit te udă
o amînată ploaie lăuntrică zăludă
într-un pumn cald ai vrea să fii legănat
dar acum ești aici ești spune
stînca: e malul
pămînt din lume
acum stînca e malul pămînt din lume

SPAȚIU VIU
ELEVEN TÉR

Înțelegător, vreodat' de-ar putea
un om să privească în mine,
singur, clătinat ar umbla

în a țestei mele capelă,
el, singur cu sine,
ca ispititoru-n afară
cuvînt
ce nu mai revine.

Viu, spațiul l-ar măcina,
explicația, singura!

ÎN TREN
VONATBAN

Cum poate fi un om atît de singur,
încît, în somn, pe propriu-i umăr
să-și lase capul?

MĂȘTI
ÁLARCOK

Cei veseli poartă tristețe
cei triști veselie își pun.
Arată fețe străine
în oase le cutreieră acum
iubiri ce nu le pricep.
Schimbă vorbe între ei de neînțeles
că bucuros cu întristat se potrivesc astfel —
Dacă fiecare grăiește de unul singur
cu umbra lui vorbește făr'a clipi defel.

CÎNTEC
DAL

M-a surprins acel individ cîntînd într-o vreme ca asta;
că nici un hîrdău de apă nu-i astupă gura.
Fața lui, după zid, îmi e necunoscută; poate îl doare
că și-a pornit cîntecul, ori, poate,
acest cîntec să-i fi fost aventura.

AȘA A FOST DAT
ÍGY ADATOTT

Așa a fost dat, să nu vedem
prin fumul timpului, îl purtăm
în înceata migrare a lucrurilor, apelor,
ne schimbăm și noi, umbre gîndite.

Imaginea cade la pămînt, se înalță
orașele, obiectele.
Ne transformăm prin coloratul fum, în timp,
și în el ne așternem, pietre-n șuvoi.

Pe un covor pestriț, întunecat,
de-a-lungul anilor zburăm,
vorbim în afara timpului nostru, de necunoscut.
Dar așa a fost dat,
să nu vedem prin el niciodat'.

CEL CARE
AZ, AKI

nu-i muzeograf
și nici acvarist
cu acvariile trecutului puse în lumină
unde nasturi coroane Werther-i și bețișoare chinezești
plutesc în istoria nubilă

dacă nu-i amator de film
sau proprietar de crîșmă
ca în orele de liniște să asculte tropot de cai
să-i înspumeze sub pleoape alb încinse drame familiale
și mierea orgiilor grecești

dacă nu-i funcționar superior
și nici băieș de morți
care dichisește fețele răposaților
care nu-și mai amintește să-i fi fost silă
de propria-i strîngere de mînă

și dacă nu-i misit de cărți
n-are nici fabrică de mașini sau de lapte
și nici pîinea croitoreselor n-o împarte
bunicul îi este gaterist — și-i lipsesc scîndurile de sicriu
nu cîntă la orgă n-are strămoși de știut nici de ținut pedigriu

pe funia orizontului subțire ca o rază
libertatea lui pendulează dansează cu corbii

DANS
TÁNC

Pe stradă, faţă în faţă,
încercînd să treacă,
pe cei doi pietoni
politeţea formală pereche îi leagă.
Păşesc deodată,
în dreapta şi-n stînga, la fel.
Unul cú-n zîmbet jenat
bate pasul: scuzaţi — şi dă să pornească
celălalt tot într-acolo şi el.
Faţă în faţă, cîteva clipe, icnesc.
Al zilei ţărm li se macină.
Un înger priveşte din cer. Şi speriat
una din sfori o înfăşoară niţel.

COPILUL
A GYERMEK

Un înger, o leacă de zeu,
ce încă nu-i pe lume,
doar semn aşteaptă, anume,
de la instinctul său, Dumnezeu.
Şi el în carne şi sînge
s-ar arăta întrupat
apoi prin lume ar trece
dezamăgit, ne-nfricat

şi, iată,-am învins, aşa cred
tînăr cu limpede minte
mi-a apărut înainte
semnul ca un înger concret.
Şi ocrotesc acel trup

ce stă acum să se nască
un suflet pîndeşte, ţup,
în el să se înstăpînească

BUNAVESTIRE
ANGYALI ÜDVÖZLET

Doamne, de n-ar tremura văzduhul, Doamne,
Doamne, ce spui, Îngerul pe unde ţi se opri
îmi licăre ochii deja dar nu-l pot zări

La ceafă, uşor, aripa-i mi-a adiat un cîrlionţ
îmi stă încordată de parcă aşteaptă un glonţ.
Îi simt apropierea, răsuflarea-i mă-neacă
asupra-mi, gîrbovă, grea, în răstimpuri,
inima-i bate
surd sîngele năvăleşte
în ramurile mele întunecate.
Doamne, acum îngerul s-a arătat de tot!
butoaiele în dangăt se golesc
Doamne, să-l văd dă Doamne să pot!

S-apuce să îngaime
pe cine port?!

DE ÎNVELESC
HA RINGATNAK

Copil în faşă de-nvelesc
În sălile ce se boltesc
Rostesc descînt copilăresc

Mărgele-n ochii lor lucesc
Mărgele ochii lor mîhnesc
În sălile ce se boltesc
Copil în giulgi de învelesc

MATURUL
A FELNŐTT

Dac-ai rămîne și azi lîngă mine,
Așa cum făceai, șezînd la capăt de pat,
Pe cînd eram copil, înșelătoare
Mi s-ar părea nălucirea c-aș fi uitat
Cîntecul tău și, pe tavan,
A candelabrului umbră lungă,
Și cum spiriduși nebunatici se-alungă
În dansul lor de fluture, întunecat,
Și lunecînd în ochi, pe gură astupînd
Și țipăt și cuvînt, adînc în vise mă alungă;
Iar tu mă lași, te furișezi și pleci
Tiptil, ca și acum — în săli tăcute, goale,
Tot mai reci.

RUGĂCIUNI ACRE 1
SAVANYÚ IMÁDSÁGOK 1

Doamne!
Eu n-am crezut că și al meu ești,
și că raiurile sînt fără porți.
Și n-am așteptat niciodată să-mi vezi de treburi,
asudînd, de grijă să-mi porți.

Şi nici n-am ştiut
că ai braţul slăbănog, cu gălbejite vine,
şi, Doamne, îţi trimit smîntînă şi ouă,
de vrei, de se cuvine.

Şi dacă, în frig, tremurînd, însingurarea
loveşte în ţeasta, în tîmpla ta,
de ce mă chemi mereu cînd cade înserarea?
Te pot eu oare ajuta?

RUGĂCIUNI ACRE 3
SAVANYÚ IMÁDSÁGOK 3

Doamne!
De m-ar înălţa o dată focul!
flacăra părul de mi-ar linge,
de mi-ar topi gura,
lumina pe piele de mi s-ar prelinge,
şi sîngele-mi de-ar sfîrîi în fulger,
şi-atunci în ţăndări cerul de gheaţă s-ar sparge,
ca noaptea pisicilor pe care le alungi,
şi poate mi-aş vedea şi eu faţa,
atunci!

RUGĂCIUNI ACRE 6
SAVANYÚ IMÁDSÁGOK 6

Doamne!
Am ajuns aici, într-un fel,
unde nu mă aştepta nimeni şi nimeni nu mă iubeşte.
Şi tocmai cînd mă resping
gura lor numele tău îl bălăceşte.

Pe drept te blasfemează, Doamne,
căci decît ăsta îmi ţii loc mai bun la popreală
şi ei încă nu bănuiesc defel,
că m-ai scăpat între dînşii din greşeală!

RUGĂCIUNI ACRE 10
SAVANYÚ IMÁDSÁGOK 10

De ce, Doamne, nu va fi
mai multă rugă?
Atît de aproape eşti
de parcă n-ai mai trebui.

NEMIŞCARE
MOZDULATLANSÁG

S-a aflat că nu-i adevărat
al dervişilor dans,
şi nici al cailor mers
în cerc, îndrăgostit.
Cuprins
în eterna mişcare,
dansul lor e un crez
înţepenit şi barbar
Nemişcarea
— ca bivolilor băltoaca —
pe umede urme îmbie-se
pasul.

Eu, din multe mii de ani,
din pustii, din ceață
aduc existența în viață,
dansul.

LINIȘTE
CSEND

N-am crezut că florile cresc în liniște,
că nimic nu ovaționează,
că-i liniște
cînd frunzele în copaci săgetează,
cînd rădăcina în adînc se strecoară;
că în lume atît de încet împresoară
trădarea morții.

MEMORIA LUCRURILOR
A DOLGOK EMLÉKEZETE

Mă umilește iar și iar
memoria lucrurilor.
Eu amintiri nu am,
doar noțiuni și, zilnic,
gazul în sobă arde
in memoriam.

FAMILIA NOASTRĂ
CSALÁDUNK

Familia noastră — cincizeci de oameni — a murit,
nu se cultivă în mine rudeniile,
cei care mă acceptă sînt străini,
chiar și acei care-mi spală hainele.
Cîinele lovit în bot a revenit,
eu nu înțeleg că sînt aici,
pentru că ei asta așteaptă să-i confirm,
dar în intenția-mi — neant pur, de sclipici.
A nimănui nu sînt!
Numai hîrtia mă omoară
vrînd să semene cu creierul meu.
Și după stingere, întotdeauna, mă tem grozav
fiindcă în întuneric nu se vede
că mi-e cosița roșă.
Și simt că lumea-i sălbatică.
Iar eu lașă.

A MEA
ENYÉM

Surioara mea nu e a mea
nici casa mea nu e a mea
nici calea mea nu e a mea
iar viața mea —
ce să mai spun?!

DOAR ASTA NU
CSAK EZT NE

Doar asta nu doar în pămînt nu
din humusul gras — verzi ferigile
cu trupuri de melc fricile
doar în pămînt nu
                    Pe margine de bazin
nu știu mă mai mențin
sau în apă cad
unghia mi se rupe fața îmi albește
în fiecare vis această clipă mă urmărește
doar asta nu doar în groapă nu
pe ochi pe dinți bulgări mi se năruie
să te îneci în sudori în must de zăpadă
oasele adînc mă înțeapă umerii îmi
plesnesc
doar asta nu doar în pămînt nu
noaptea mă înverzesc
ajunge și amintirea de jale
cum după tata au coborît în pămînt
iubirile sale.

COBORÎRE-N INFERN
POKOLRASZÁLLÁS

De cîte ori mori, Tată,
Și cum să te port acum, să te duc?
Cînd ai murit prima dată,
În joc am rîs, eram copil năuc.

Presimțirea nu m-a ajuns.
Închise cu-acel rîset,
Cu vîrsta mea inocentă,
Astăzi tăcerile toate nu sînt de-ajuns.

Fiece amintire te-ngroapă iară,
În luntrea sufletelor definitiv te aruncă;
Îşi rîde Charon, a sărit afară!
Veşnic vîsleşti între maluri de stîncă.

Am crescut fără tine, precum, crestată
De topor, creşte rama unei tulpine.
Îmi iscodesc copilăria: Tată,
Îţi mai aminteşti de tine în mine?

JUDECATĂ FINALĂ
VÉGÍTÉLET

Soarta mea nu există
dar nici într-o pedeapsă nu încape.
De judecata de pe urmă s-a rupt
dé-acum supravieţuirea are să-i scape.

Clopotul este vechi şi crăpat.
Dar stafia încă apare. Pot da de veste.
A trăi mai fac încercare.

UNDE CELĂLALT SE TERMINĂ

UNDE CELĂLALT SE TERMINĂ
AHOL A MÁSIK VÉGET ÉR

Unde celălalt se termină
pînă acolo ajunge a ta mînă
între ei fir de păr *varul* zid rece
prin care palma nu poate trece

Alunecă pe zidul de piele dar pe niciunde
atingerea-i nu pătrunde, acolo unde
în trăiri trecute existența-îngheață în sine
mîna nu te mai ține, te lasă doar cu tine

Astfel vei fi precum un ghepard
printre frunze în fugă răzbești înainte
și pe piele întruna îți ard
fericitele atingeri pete cuvinte

CEEA CE AM GÎNDIT
AMIT GONDOLTAM

Ajunsă în coarnele tăioase ale lunii
pînă la zi cu pleoapele crăpate
mijirea mi-o dezleagă, mi-o împrăştie
degetul zorilor unduitor

Hîrtii albe și cenușa morților
le prinde pe steag

Cu minunatu-mi prieten învelindu-mă
ceea ce am gîndit vîntul risipește atît de ușor.

CEEA CE-I MAI MULT
AMI TÖBB

Ceea ce gîndim deodată
şi la fel
unul la altul în fiece vîrstă

Ceea ce-i mai mult decît pata mîngîierii
nu scade
nimic nu o poate lua

DESEN ÎN CĂRBUNE CU VILLON
SZÉNRAJZ VILLONNAL

În ochi i se clatină vaiete brune,
pe obraji i se scriu roşii pete,
nasu-i e niţel cîrn, aşteaptă, poate,
vreun semn de la mai ştii cine.
Pe bărbie barba îi creşte repede
şi îmi irită pielea, da
ar trebui să aprind lumînare
că tocmai mie mi-i dat a-l săruta.
Nu mă întreba, te rog, cum este,
gîtu-i e neted; şi pe piept, cred,
i se-ncîlceşte părul, însă mai departe
încă nu ştiu, zău, să nu am parte!

Item

O, cum nu-mi înţelegi vorba
cu îngăduinţă, neîncrezător mă priveşti
ce-ţi tot cînt eu degeaba
că forma adevărată nu mi-o intuieşti.
Sărutarea mi-o înţelegi, şi încă bine,

îmi răspunzi la ea — dacă ai timp —
fiindcă ți-e gura ocupată cu mine
iar brațul nu-l poți mișca între timp.

POEZIE NEDREAPTĂ
IGAZSÁGTALAN VERS

Unde-i dragostea, dacă și cînd mă săruți
mintea ți-e rece, netulburată,
și dacă știi mereu ce se petrece împrejuru-ți?

Pentru tine munții i-am suit,
cenușiul uragan l-am îmblînzit,
dar iubirea ta trează pînă-ntr-atît
i-ar sta oricui în gît.
Ciudat că ție ți-e frică, nu mie,
tu te-ai temut de liniștea viitorului,
și, dacă mă săruți, mă iubești cam așa
cum i-ar plăcea merele pădurețe călătorului.

ÎN JAR
PARÁZSLÓ

Ard precum cărbunele-n jar
savuros
voluptuos
simt asupră-mi suflarea vîntului
în luptă căzut
pentru mine
Ard cu întreaga-mi ființă
stingere

atît de înceată
îndrăgostită cum sînt de n-aș fi
aş arăta transpusă
precum icoana curată

AŞ CREDE ÎN TINE
HINNÉK BENNED

Aș crede-n Dumnezeu dar n-am credinţă,
aș crede în tatăl meu, dar n-am în cine,
aș crede în iad, mi-e teamă însă,
de nu mi te-aș cunoaște, aş crede-n tine.

VIZITA
A LÁTOGATÁS

Ai vrea să spui totul repejor?
Nu te mai stăpînești,
ai arde ca licuriciul, ușor,
gura în tremur ţi-o încleşti?
Cele de nespus, răsucite-n gîtlej, te dor.

Du-te în vizită. Bate la ușă!
Eventual sună. Pînă ies
ai casei, poți să termini cu ștersul
picioarelor și al nasului, geanta
o muţi pe celălalt umăr.
Şi acum saluţi
intri, săruţi, dai mîna,
porneşti înăuntru. Mută.
Şi-ai casei după tine.

Te întreabă ce e. Cum.
Şi-atunci spui: nimic
nou. (Dar între timp fiorul
amintirii îţi apucă spinarea.
Acum ai spune totul
cu plăcere!) — Pauză. Aşteaptă
ce mai zici. Însă doar
întrebi: ... Şi-atunci
cineva îţi răspunde cu detalii.
Înşiră fapte vechi şi noi.
Locuri, nume, însuşiri;
două buze se rotunjesc pe un şir
de dinţi. E bine dacă cel puţin dai din cap
spui: da — ei, nu — poate;
unul de-al Casei se bucură de asta şi o ţine
aşa. În acest moment în tine: singurătatea
bate ca vîntul în capăt de grădină
portiţa de lemn din poeziile englezeşti,
îţi ajunge în auz că despre cineva
se poate spune: şleampăt. Atunci
ridici mîna ca un semafor: „Oho!"
Şi de aici
poţi chiar să taci. Fireşte, nu strică
vreo două-trei grimase. Nu sta
ca o valiză!
Dacă te servesc, ia, alege,
să se vadă că eşti atentă, chiar dacă nu
poţi înghiţi nimic. Se bucură
şi aşa (mai mult), numai să fii pe fază
desparte-te scurt, o despărţire sumară
altfel îndată vei spune ceea ce ei
abia aşteaptă.
Gata să sară.

N-AI VENIT
NEM JÖTTÉL

Deasupra sălciilor soarele de pîine se rumenește,
trase pe roate — șinele, încinse, țipînd,
pietrele se rostogolesc ca niște broaște
Aștept aici ca lîngă un proaspăt mormînt

Prefăcut, oricare gest își este de-ajuns,
eu însămi, doar un gest rătăcit,
mai cenușie decît zgura am ajuns;
Te așteptam. Dar nu ai venit.

CÎND AI VENIT ACASĂ
AMIKOR HAZAJÖTTÉL

Cînd ai venit,
luminile erau încă la zenit.
Ce vină am că te-au orbit,
că așteptînd aproape s-au scrumit.

Cînd ai venit,
la robinet un strop a licărit,
săpunul abia aștepta, fericit,
să îl mîngîi în palme, înflorit.

Cînd ai venit,
încă din stradă te-am auzit,
repede, cu tine să fiu m-am grăbit,
doar de aceea de la etaj am sărit.

ÎN GLORIE
DICSBEN

Te strîng într-un picur de miere
și realitatea îți piere

te sting în eternitate

în steaguri te înfășor
în peticele dragostei mele

CÎNTEC ÎNGÎNAT
DAL

Ba pîlpîie ba se-ngustează
cînd înnorați cînd luminează
ba îs plăpînzi ba săgetează
ochii tăi
ba îți răsar se limpezesc
ba îți descresc se înnegresc
în nopți de vară cînd plutesc
ochii tăi
ba sînt copii ce se ascund
ba fug pieziș ba văd rotund
cum sînt, cu tine cînd nu sunt
ochii tăi

AŞTEPTARE ÎN AMURG
VÁRÁS ALKONYBAN

Frunzele, cu feţe transfigurate,
reci ca un zîmbet au pălit,
şi cînd le-am luat în palmă
s-au aşternut cu un alb, încins răpăit.

Mi-au cuprins gleznele,
şopotindu-mi pe urme uşor,
cuib şi-au făcut în păru-mi
învelindu-l în rugina inimii lor.

Cuvinte strivite mi-au căzut pe gură
pomiţele au ţistuit în tufiş,
am muşcat din fumu-nserării,
spre mine, temător, — un spin de agriş.

Seara cu mirozná de lemn
pe sub mari bruji de lumină a zburat,
şerpii şi-au ivit dinţii lor splendizi,
şi pielea-mi şuierînd s-a sfîşiat.

ATUNCI CÎND
AMIKOR

Atunci cînd munca şi somnul mă ocolesc
ochii bunului prieten de-ai mei se feresc
atunci cînd te văd şi-mi stă răsuflarea în piept
atunci cînd pe stradă mereu să apari mă aştept
atunci cînd vorbesc singur(ă) şi tac muţeşte cu tine
şi muzica îşi iese din albie, vine,
îmi inundă capul şi gura
mă zgîlţîie frica, frigul, arsura
atunci cînd dinţii îmi muşcă buzele durute.
Atunci cînd mă ucizi.
Fă-o mai iute.

OCHELARI
SZEMÜVEG

Sînt ochelarii tăi. Am vrut să vezi
cu mine; dar nu, pierdut,
prin mine să stră-vezi.

PRIMĂ POEZIE DE DRAGOSTE
ELSŐ SZERELMES VERS

Tu să fii?
Sau doar treci solemn
Cu fața iluminată, și nu ne privim?
Brațul și spatele mijesc aurii —

Ne rotim
În lumina fărîmițată, în adînc spălăcită.
De unde-ai apărut?
Și, după mine, unde vei mai fi?

PORTRET DE TÎNĂR
ÎN MONOLITUL DE STICLĂ AL LUI RILKE ȘI DÜRER
FIATAL FÉRFI KÉPMÁSA RILKE ÉS DÜRER ÜVEGTÖMBJÉBEN

I.

Toate formele corpului se uită la tine —
nu numai obrazul:
            liniștea părului
pe umeri; văzul țîșnește

la privirea ta. Faţă
închisă şi ameţitoare. Ochii
te cuprind, îşi împart
acum singurătatea.
Statuile corpului viu
spaţiul rigid ca piatra
pînă la atingere, pînă la tine-l străbat.

II.

Pe cîmpul de bătaie hultanii
armele îşi adună
Şi inelele aruncate
femeile
Uragane de zori şi de noapte
se lasă
Pe cuiburi de păsări alungate.

Iar cavalerul cu grijă
zalele-şi spală
Părul, barba îşi tunde,
Ochii i-s deschişi, lucioşi.
Spre noi cîmpuri de vînătoare porneşte.
Iubirile lui sună pe perete
ca glorioase
Lame, îmbrăţişări, cuţite.

CA UN FLUTURE FIERBINTE
MINT FORRÓ LEPKE

Două existenţe —
O singură îmbrăţişare, şi
un singur rîu al sorţii rupe malul,
un singur şir de înfrîngeri — biruinţe
în împletitura mîinilor pe aripi.
Şi o nouă minunată surpriză
a privirii. Pe hăţişurile trupului tău
ca un flutur fierbinte sărutul.

ORFEU
ORFEUSZ

Ai venit cu ale tale cîntece o mulțime,
băteau toba în pieptu-mi frici mărunte,
că iar vei izbuti
și n-ai să mă lași niciodată numai cu mine.

La cîntecul tău iadul se liniștește,
Zeul în om se pervertește !
Cînți, și eu simt chinul de-a nu glăsui,
Neînsuflețit, trupu-mi se acoperă de mînii.

Nu ! Nu pot așa chinuită
să iubesc somnul pe ochiul tău surd,
nu pot să-ți jertfesc moarte, dacă mai 'nainte
am trăit împotrivă-mi, absurd.

Acum te strecori tăcut înainte.
Făgăduința-i a morților ! — îi zice —
Privește-mă, te rog ! Acum, odată, vezi-mă !
Nu mă duce cu tine !
— implora Euridice.

PĂCATUL ORIGINAR
AZ EREDENDŐ BŰN

Pentru foamea cu care a mîncat...

Fructul
cu adevărat cel mai pădureț
dar unica posibilitate
singurul deasupra-i atîrnat

Pentru lăcomia cu care s-a înfruptat...

Să înfuleci cunoaștere
să pătrunzi totul
al lucrurilor sens
viață moarte
legi să dezlegi
să te miști
să vezi
să știi
tot ce Dumnezeu născoci —

A pedepsit-o Domnul pentru asta:

Durerea pîntecului i-a sporit-o
să-și amintească mereu
și-n chinuri să-și nască pruncul, durut

„dorința în stăpînirea bărbatului ei să-i fie"
sieși Iudă să-și fie
credința sufletul icoană să-i fie

Și Adam unde a fost? A tăcut.

NOAPTEA NOASTRĂ
A MI ÉJSZAKÁNK

Știți, de aceea
e blînd și străin al meu glas
fiindcă vorbesc despre întîia noastră noapte

cînd și atunci tot singure-am rămas

ARDERE
ÉGEDELEM

Ridică-te Aton în dans de pucioasă
Rămuriş al vieţii să clocoteşti în raze de frunze
„Fierbe marea tristă a lumii" *
sub limba ta
În minunat tînguit voluptuos creşte vîntul de flăcări,
Pe ale pămîntului vene apa curgătoare loveşte, tropoteşte,
Cuţitul ce spintecă mielul apa nopţii îl strînge
Firul de iarbă ţîşneşte, gardul de coaste pocneşte
Pielea se rupe-n îmbrăţişare, oasele pline de sare
se rostogolesc
Braţul te înconjoară vîntul de flăcări În cîrduri
Păsări revin Din mlaştini
Vin morţi şi-ntinzîndu-şi aripele
Hăituite perechi Se roteşte colbul-fenix-al-lumii
Uruie floarea-n adînc Explodează
Apa din munţi năvăleşte Porneşte
Corabia aripa-i velă de păr
Minunatule, zboară

---

* Pentru toate contextele marcate cu * vezi capitolul *Note*, pag. 109. (n. trad.)

RESPONSORIALIS

AI SĂ DAI O TRÎNTĂ PÎNĂ LA URMĂ [CÎND ORDINEA]
JÓL ODAVERED MAGAD AZ LESZ A VÉGE [MIKOR A SORREND]

Ai grijă, să nu te loveşti,
Zburînd nesăbuit, de anii de război,
Acestor trepte de timp acum le eşti
pariul, ca la o cursă de trap; — de ce —
să coborîm pînă la anii douăzeci? Uite, ce frumos este
acel an optzecişiopt, de aici,
dintr-unul de şaptezeci, în retrospectivă: o, aceste
forme de mărci de maşini; veri calde cu sîmburi de vişine!
O, aceşti tociţi de reci, noi
decrete, aceşti cu bucăţele de ciocolată, o, aceste
vînturi moi, dar pe alt rînd de case,
nu mai bat ploi în praf pe dîmburi;
sub culori de ochi de nerecunoscut
nou-nouţi de sănătoşi, dinţi frumoşi încleştaţi;
îţi aminteşti cum se îndrăgesc atunci-acolo acest
    bărbat şi femeia aceea?
Acum trec unul pe lîngă altul şi îi adie
amintirea viitoare
a timpului: tînjirea aceea
o mai ştii, oare? Uite, acum se agaţă
de alţii, păşesc, fac semne din-
spre lucruri încă de trăit şi supra-vieţuit. Splendoare
mocnită de gît de răţoi, după-amiază de Europă răsăriteană
aruncată asupra zilelor în surpare —

Ai vrea să ne vezi pe noi înşine cum
îi privim acolo? Totuna-i
că sîntem acolo sau aici. Viaţa
noastră-mpletită cu această plutire de fire de cositor,
sub noi doar un neted teren, gheaţă,
schimbări înapoi cu pete de ulei. Conţinuturi
următoare se desfac în prezent;
optzecişiopt — ţi-aminteşti? — la vederea
atîtor suferinţe leşini.

Pînă ne-aşternem te ţin şi Acum
în braţe.

[PRE]CIRIPIRE LA POEZIILE-MI MAI NOI, ADICĂ RECUNOSC DESPRE CEI DOI VORBITORI CĂ

[ELŐ]HANGICSÁLÁS ÚJABB VERSEIMHEZ, VAGYIS BEVALLOM A KÉT BESZÉLŐRŐL, HOGY

Nici nu știu *cine* or fi,
sau poate *ce,* suflete și umbre-laméle,
niscaiva spiriduși, cobolzi, două stafii,
cîrcei cît mazărea, bile de-a apei tărie
în dreptul unei vederi sau vedenii.
Plutesc aici deasupră-ne, prin trupuri,
prin fiece existență poroasă;
și rătăcesc aiurea în și prin noi
zboară cînd-cum.
    Ei sînt acei
care doar sînt, de ce, cum, nu știu,
și nici ei nu se gîndesc: această multă fire
bună e, frumoasă e, necesară e, multă, puțină?
Ei nu necesită descriere, ce fel de
formă, substanță, culoare face unul și ce
crește din ei mai departe sau se risipește.
Între Dumnezeu și om, ei: nici carne, nici pește,
nu au scînteie divină, nici omenească,
și zău nu pare să îndrăznească
nici un nume de ei scai să se ție.
Dar aud ce vorbesc acolo *dincolo* ei,
într-o ființare de alt fel *despre aceasta* care
aici modelează existența completă și-n care
se adîncesc, în sens propriu, acești
nu știu cine-ce, „cum să-ți spun"-uri.

Dacă există — fiindcă *există* — Milostivire
de ce nu izbucnește în flăcări, în mistuire?
Aceasta și *Ei* o cunosc, asta ne e comun
substantivele și verbele ne sînt stră-
buni tuturor, numai că în alt fel ne înrudim.

Așadar aceste nu știu ce fel de anume
și plîng și rîd, se-nduioșează, se poate spune
că știu tot și înțeleg tot,
îi îmbibă, ca sarea, saramura,
cunoștințele absorbite din această altă-ne existență
și poate noi în ei sîntem doar cantitate,
o adînc simțită
umedă noțiune.

ZONE
ÖVEZETEK

Hai, desfășoară-te în toate timpurile

Aici nu mai ajung
cu salturi de peste grenadele de pene

Agață-te în aceste frînghii de lună
crezi că a muri pe drum e ușor?

Ți s-a schimbat data nașterii
Nu aștepți
Decît să te pregătești zilnic
De bucuria cea mare

Nu-i cunosc obiectele,
Vîrsta cealaltă.
Viața-i e timp prezent
Cu mine. Într-o unitate unică-existența.

•

În goană, pe marginea morții, roată,

Gonește prin sclipătul ochilor.
Ce faci cu atîta timp nemelițat?
Vertebrele-ți sînt din jar care sfîrîie
Hei! miros de promisiune și suferință!

Ai spus

Să vină
Ca iubiți eliberați,
Clătinîndu-se pereche
Toți sub poveri.
Și să vină și cei fără pereche,
Cei amari și acuzatori,
Cu guri și genunchi poticnindu-se.
Îi prind în cădere;
Sorbind pustiirea din juru-le
Vor fi pămînt, iarbă verde, rîuri viguroase!

Eliberate, scări de plete
Funii de cățărat flutură-acolo!
Amintește-ți de toate ierburile
de primăvară

(Și acolo la gardul de toamnă — vezi?
Stau ei lipiți unul de altul,
Deasupră-le gloria scapără în fire de funigei,
Sub tălpile lor mîini de frunze
în cinci degete se despică.

Fiece răzvrătit pentru iertare

Strălucește sînge de toamnă.
Uite, pe tufiș,

— — — un rug se aprinde

Cîte mărgele-s violet-gălbui neretractile!)

*

Cu flacără îți asurzește simțurile

Cînt în mare pînă în tălpi

*

PE CÎMPUL DINĂUNTRU SUNETUL DE ORGĂ

Mormintele-mi din adînc fără semn
Nici el nu le poate așterne cu ai mării nămeți

*

Se decide
A cui e împărăția și puterea

*

— — — —Acum el rătăcește jos
în cimitirul mării,

Cuvinte înecate ca și
răcite instrumente de tortură

se clatină în cala pianului
și cutia de rezonanță îi răspunde

Mirosul macilor nimiciți în șuvoi:
Sus-sus pe țărmul de aici!
Acesta-i un alt timp al nostru, simți

Cum se va ridica
Pe el ca striuri de anghilă — —

*

O frînghie de mîini
Deasupra lemnelor care se îneacă
Păşeşti pe ape unde
Ţintuiţi împreună
Fiul şi stîlpul unul pe celălalt
altora
Se arată
Se topeşte cîrcelul radio-undei
Îndură-te pentru imagine, îndurare

Încet şi Pămîntul răsare.

PEŢIRE
HÁZTŰZNÉZŐ

Ce ai vrea să vezi
în craniul fetei cu cap străveziu
branhii de-un roz de somon
crengi vineţii ce pulsează?

Ia seama, dacă se împrăştie
vîrtejul roşeţii sepia şi iarăşi
capul devine străveziu, se destramă,
aidoma ceţii, păr şi os

uită-te la cine se gîndeşte acum
— poate ar trebui să-ţi întorci privirea un timp —
dar uită-te, dacă m-ai tot sîcîit pentru
ca:

cum se cunoaşte ea însăşi fata cu cap străveziu:
acum se aruncă în adînc, nebuna!
Nu judeca pripit nătăfleţ, nu de aceea
te-am adus. Mai bine

fii atent: cînd se gîndește la El, și Dumnezeu i se în-
vîrte în cap, neîntruchipat,
doar ca un fel de culoare ce umple! Fiindcă
— uite — dinspre piept îi vine pentru El
ca un nor
și-i inundă capul — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — capul deci
astfel este inundat de culoare, precum adineauri
ceața sepia — :
Ar vrea
ca El fiul Domnului să fie. Un pic o și crede, cere.

Acum de dorința neîntrupată,
capul, din nou, îi este inundat de... Dar
se ivesc zorii. E adevărat, și pe mare.
Doar din ochi
nu-i alunecă în țeastă globul solar,
acolo nu-i loc, numai răfuială.
Privește
cît de necrutătoare poate fi umilința!
Ea însăși
se privează de creare, ca pedeapsă
— își închipuie — dacă nu poate tră — — —
Fiindcă, uite, uite, în veci
nu scapă de El, luminează acolo întotdeauna
ochii lui care-și schimbă culoarea, o privește și
El pe fată, dinăuntru. El nu-i decît privire, doar mișcare
aici înăuntru n-are viață, se transcrie
în realitatea prezentă, timpii i se închid
în imagine, aici în cuvinte ce se mișcă viața lui
împietrește, devine perlă în scoică
aici i se oprește și moartea, în clipa-os
nu se mai transformă.

Nu măi pot nici să mă uit cît e de searbădă
viața frustrată de Celălalt — și nici la moartea în doi.

De ce îți stă respirația? N-ai mai
văzut niciodată de sine stingătoare — — — —

RESPONSORIALIS *
RESPONSORIALIS

Seară stele cozi de păun
La poartă cupeul închis
Se salvează şarpele roza
Bate inima-cizma eşti prins
de nu evadezi în alt timp

Alergare-n picior în obraz
marea pe ţărmuri inundă
se salvează verbul dorinţa
bate amintirea-ţi te-afundă
în al iubirii crude răstimp

La poartă grilaj sidefiu
O umbră se vede prin el
Cheia de ceară arde se-ntoarce
Suav un zmeu sclipăt de oţel
Din braţe ce-nhaţă te smulge

Drumul creşte grilaj
în spate loviri hăituire
soarta arde se întoarce
te ţine bolta de aer a ta fire
te dărîmă cu palma te smulge

De ochii de păun să te scapi
Alergarea o să te adune
Într-o nesfîrşită mişcare
— — — — — — — — — — — —
Osul cheia în piept se topesc —

AU FOST DOI PORUMBEI, ÎNSÎNGERAȚI PUȚIN,
LEGAȚI DE PICIORUȘE UNUL DE ALTUL, PE MASA DE PIATRĂ
KÉT GALAMB VOLT, KISSÉ VÉRESEN, LÁBUKNÁL EGYMÁSHOZ KÖTVE A KŐASZTALON

— dar atunci să ne luăm cizme
pînă la genunchi, ochelari puternici, cuțite-
le și hai în grădină!
Acolo printre copaci care picură și arici,
umbre mișcătoare și ruine
în construcție
izbind vitejește — — —

— nu așa în șoaptă, în furișări de umbre
printre frunzele de viță, stîlpii casei
înăbușind sub tălpi pocnetul dalelor
dispărînd prin perete ca, una prin alta,
guri nedescoperite, neîngrădite
atunci nu așa cu siluete cufundate
între foile copacilor ce șușotesc
adulmecînd zgomote imperceptibile

atunci nu în cîmpul de forță al fricii mele
orbite de beznă

atunci să luăm cuțitele trupul
bătut de rouă și haide

ÎMPLETITURĂ

(de Cuvînt, sunet, Ardeal, 1981)

FONAT

(Szó-, hang-, Erdély, 1981)

In memoriam Bartók Béla

I.

Cînd plînsul nu răzbate
    Cînd rîsul nu răzbate
pînă pe obraz se deformează acolo
    pînă la gură gîlgîie acolo
după ochi în gît
    în coşul pieptului
nu-i voie, nu se poate;
    dar îl asculţi doar lăuntric
Ai alerga în cerc
    nu îndrăzneşti, nu cutezi
în păienjenişul de străzi;
    să alergi neînfrînat
Simţi: e în veci terminat
    prin parc
deja de ne-mai-schimbat
    spre cineva să-l îmbrăţişezi;
ceea ce ca un zid te cuprinde.
    să fi văzut, te-ai deschide;
Acoperit de un clopot înfierbîntat
    prin recunoaşterea copleşitoare
nu eşti instrument spart, deteriorat
    să fii înţeles, să înmînezi
doar în tine o spaimă de creare,
    această buimăcitoare splendoare
te străpung ale adeveririi termite
    exaltarea simţurilor de orientare
şi simţi: te risipeşti ca bruma şi ceaţa!
    cuprinzătoare a toate
Ţipînd, ai vrea să îneci

Cînd, fierbînd, te dizolvi, căzînd
sfîrşitul, încă o dată viaţa.
în neîncercata plenitudine, în moarte.

II.

Plutesc existenţa zăpada:
moale ca melcul, un măr tună
în tobă, — lacrima se topeşte
cuvînt hăţiş să depună.

Cad existenţa cuvîntul:
una din parce toarce o ursită
moale ca toba, alta o desface;
ţara-i în zăpadă zăvorîtă.

Zăvorul sare, ochiul păpuşii;
de printre sunete cad tăceri
ca nişte mitralii, într-un
hăţiş existenţă pier.

O ţară pentru-o scrutare!
În hăţiş de coarde iernează sunetul
pe-al existenţei şi zăpezii cîmp:
cu el şi tu — nu numai tu.

PATERNOSTER
PATERNOSTER

Să cobori încet înapoi
prin scoarţă de vise, interioare materne,
prin capele craniene, prin forme
plutitoare, pînă la bulgării zgrunţuroşi

de amintire, pînă la aluviunea de fapte.
Să cutreieri
în timpul de obicei unidirecțional
ținuturile trăite,
rămase fără nume.
Să conturezi acel loc în timp,
în care sîntem purtați împreună

ca gheme de ciulini alungate de vînt

În această umbrelă
pentru doi
ieșim de pe muchia conștiinței,
și apoi

haide,
Să-l urmăm pe cel ce coboară
Ne merge în față, cade-nainte,
Încotro oare?
Înțelegem astfel ce într-atît închide
Un om, încît pare că nici
formă a sa nu mai are,
Că-mprăștie raze, devine
asemenea nouă,
Ființa-i plesnește
dar nu se destramă.
Se zbate-n rădăcini de polipi, cată
Printre pereți și vene o fantă, unde —

Sărind peste întîmplările
de ieri,
spre copilăria
care se strînge, în care
aerul este deja rarefiat de-amintiri,
adulți și prieteni de demult
așteaptă ca statui,
pe mari cîmpii ierboase, goetheene
case gonesc înapoi, înapoi,
se umplu de lămpi și pendule

Trosnesc doagele coastele

pe-al timpului jgheab lunecos
în prăbușire ajungînd pe pavaj

cu picioarele-n jos
oprit de grilaj

pe aripi de scoică
în cele două părți
case la fel
grădinile
ninse de-aceeași iarbă
agățîndu-se, palme de frunze

Hei, trăiește aici cineva?

Miresmele grădinilor aidoma

Ca porțile să se deschidă
pentru cei în zăbavă
Încotro să se deschidă
celui ce scapă
afară

sînt

Toarce fier în noapte de prună
Un gang lung conduce
În hale mari cu ecouri
Judecătorul așteaptă

înăuntru
aproape încă de
existență, sub suprafață
cînd doar în încăperi netrăite
ajunge cel care-i Oaspe

Îmi umblă-n urmă umbră de beton

Fața-mi de stropșoricel
O-nșir pe speranța de tunel

deasupră-mi
aerul e roșu pahar
prin pereți
intră hîrșîind
un Liliac
broască mustăcioasă luni
încet coboa

p z
r i
a c e s t v i s e a l a l t u i a
n e
s l
i o
t r
a

Unde mă-mpinge cel ce strigă la mine?! Înapoi!

Ţiuit, ţipăt amarnic de uliu — — —
ascult acum înăuntru, ou spart
plescăit,
linişte ce urmează. Măcăit
de broască umflată şiroaie tăcut.
Iese din coji Necuratu,
embrionul negru, scăpatu,
care groaznic apoi a urlatu!

ascultă, ăsta-i deja al ei
aici se-mpotmolesc, se adună
în juru-i — — —

Cineva-mi bate şi dă-n
ciocănel şi nicovală,
în urechi, pe coji de nucă,
iar altcineva, ah,
muge din trompa lui Eustah!
Sunetul
ca o unghie ruptă
prin care tragi un fir de păr — — — !

Şi dacă ţipătul mai scade, acolo
înăuntru un nou sunet zboară, dar curat,
cuvînt prietenesc, pînă ce încă o dat' — — —
îl ascult, un sunet de căldura să-
rii, de-acum zece ani, îl absoarbe
trupul şi sună, deja celălalt

la acel rîs
de
culoarea verii

cîntînd murmurat: *Dumnezeu m-a bătut*
da' nu m-a durut

încă pe nici un om
nu l-au bubuit așa pe dinăuntru
se tocește trupul
sunetul!
Dacă e, *există,*
unde e acel de după el —
În trup sîngele se derulează
ca o bandă și-mi reproduce: *simt*
categoriile fundamentale se videază.
— asta i-a spus lui
Guszti. Nu cina de pe urmă
a fost. Doar seara
de pe urmă.

Desfăcîndu-mă din teci, ca un bob,
ca sîmburele morții din corp,
asupră-mi panică, țipăt de uliu îngrozitor,

Mă asurzește! Ajutor!

Ajută ca sunetul să fie-ncercuit
prinde-mă-n cădere, mă liniștește.
Cum să *resune* în acest Tînguit
cel ce-a Trăit?!

Géza ar scrie așa: „o, ceruri,
m-am gîndit că după-amiază voi trece
pe la Bretter",*

m-am și dus
printr-un cimitir întors cu capu-n jos
și-am dat de el. În pardesiu, sub un copac,
se-ngrămădeau împrejuru-i ciori,
o ceată de discipoli, prieteni-cerșetori,
fiecare unic și adevărat. Hainele-i erau atît de largi
încît îți venea să plîngi.
Alături de Guszti stătea acuma Gáspár,
în spate Sándor-i mînioși răsar.

Pornește — ai grijă —
ca un vehicul gol
ține-te
că te tîrăște

Şi în Hajongard* împrejur, tarabe,
grătare, bucătării populare,
ringşpiluri aşteptau mulţimea,
ospăţ de pomină.
    Asta să fie
învierea?
    — atît a reuşit
să-ngaime o piatră gălbejită, morţie.
Îi văd încă literele cu licheni
topite arzînd în devălmăşie.

Ei, ce e? — zicea Bretter. *Ce-i?*
Sus fruntea;
Poate jeliţi. Asta-i Vizită?

*

Mai încolo se frigeau deja mititei
Împrejur doar pietre. Locul tixit.
Trebuia părăsit.

*

Primeşte închinarea-mi
Prinţe tăcut, cufundat!
Acum, în a lor umbră, aceste poezii
au trecut, s-au afînat.

(Nu-nţelege nimeni,
nu-nţelege nimeni
nu-nţelege nime
ce anume nu-nţelege nime
asta a fredonat în difuzor
un Purtător de Cuvînt.)

Această poezie acum el o scrie

De ce astă cufundare în poezie străină
ca o gîză într-o crăpătură,
de ce aceste baloturi de tutun arzînd,
Cum de nu cad strungăreţele dintre dinţi
cum de nu îngrozeşte hăpăitul zăpezii,
ovăzului ploii, se sudează oasele smălţuite
astfel se refugiază locuitorii
şatrelor de păr arzînd, înnebunite

Pe cineva părăseşte,
dezveleşte

firele de metal se încing
    sub
atingerea de mare a valurilor
    mîinii
De ce ăl care odată pe Tine

... nu scapă de cutremurul
de sub piele i se dărîmă corpul
cu tunet groaznic în lipsă
de parcă pînă atunci magnetizate
viscerele i s-ar fi prins laolaltă
în spațiul cuprins dintr-o privire
și plînsetul de sub față
cum tună!
        una peste alta
șiroaie de perle reci se rup
nod de cuvinte în gură în gît
alunecă se topesc de cutremur
în cioburi mate de sticlă

        ACUM!
CIND STAI LA ȚĂRMUL
TIMPULUI PLAT
ȘI NU-I CIN' SĂ SE APROPIE
CU PAS APĂSAT

numai frica tiptil
te-nhață astfel rătăcești
un arbore gol ești
spre pămînt aplecat
incapabil chiar să tînjești
cu viața ta îmbrăcat
meșter de sicrie
        pe calul de bronz

De Unicul

dorește să — — —

ACUM!

un leş ce poate fi schimbat — — *pe podul din adîncul apei*
uite!
Om maşinărie!

*

— Şi Păpuşa asta? Cum trăieşte ea,
care, în oglindă, nu-şi vede păru-i sîrmos, ochiul
îi iese din faţă, nici nasul nu-i stă la loc.
Şi mai e acolo şi-o gură, din care una-alta-i mai iese,
şi mai e bustul de sîrmă pufos, acolo, scobitură, în cele două părţi atîrnă
cîte-o mînă terminată-n franjuri, şi de-ar vedea ce mai ascunde
ce creşte-năuntru!

Cum poate crede că încolţeşte
în ea ceva transcendent;
cum de se amăgeşte?!

DACĂ NIMIC DIN CE E VIAŢĂ ŞI MOARTE
BUCURIA-MI DUREREA-MI NU CUPRIND
EXISTENŢA ÎN SINE ASTFEL ARDE
TOTUNA-I C-O SUPORT, CĂ IAU PARTE

îmi crapă faţa

Îţi arde smalţul pe faţă
Curge pe faţă o zeamă gingaşă

Toarnă din pămînt din înalt

Iarbă ce crapă asfalt

despre uşurinţă să te lumineze

întorcîndu-se de la manevre
o caravană paşnică de tancuri

(debarcăm şi noi
strîngem velele branhiilor)

Mă bătuceşte-n adînc

umblu de-acum
în sala de jos
merg *peste tot*
    Privirea
îmi fumegă parcă pucios
cum arzînd
o înalt haşurînd

Ce fel de gură de cambuză
Se deschide
Osînză străvezie de meduză

sub al ei microscop în piața mare
cu năfrămi de zăpadă sporovăiesc
mișună tinere hoștezence *
cu de-ale lor de vînzare

Acum cînd le privesc
toate-s deja bătrîne
pe-aceste crocante vînzătoare
cu mile deasupră-mi le afli

în ochiul albastru de scarabeu, iată,
piața Clujului e neschimbată

O fereastră-pupilă
în sfîrșit liberă !
Pe fața orașului de piele ciuruit
găuri negre,

la pasul meu
toate porțile se deschid

trasă pe roata țiganului
mă rostogolesc *înapoi.*

Acest cîntec
îmi iese în față
ca un strigăt,

simt, mă împinge-napoi
deasupra zilelor, la suprafață
mă mistui în el

mă aruncă în sus un șuvoi
încape în el și Cluju-mi
cel de odinioară, îmi iese în față
cel care de-aici s-a mutat
și cel care aici s-a mutat
cel fără nume și chip
și cel fain îmbrăcat,

vin precupeţe cu haine de piele
cu poşete de vinilin,
vin ţărani cu feţe de-asfalt
întrebînd nehotărît
de potică,
tăicuţi-arhivari uitaţi pe aici
pe după biblioteci
răvăşite;

şi fete cu baticuri de muslină rupte
portul de oraş nu
prea stă pe ele, sub fuste
prea scurte nepotrivite,
pantofi cu tălpi groase,
sus dinţi
nou-nouţi
în viplă potcoviţi;

în locuinţe-cazărmi consemnată
armată de tot legumoasă,
la nesfîrşit înşirată
în blesteme grele-mbălată;

care primeşte apă de baie
o dată pe săptămînă, să se laie,
căminişti care nechează
în cinematografe, lălăind
la sîn de botezuri
şi nunţi, izbind
cu pumnul în masă
vine spre mine
o ceată; Femei Muncitoare
cu gurile strînse, cu bluze călcate
cu scrisături* funerare;
şi vin cetăţeni,
fii neastîmpăraţi, studenţi
ale căror locuri au fost ocupate
Verbul ugric şi el fu
la început;

ca o erupție de țiței, în sus,
a arătării groază
pe privitor îl proiectează —
adună în urmă
a plămînilor dîră de spumă.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

: În cerul gol de existență
„Dar apoi un Dumnezeu cu miros de țuică doliu și sărbătoare!"
Unde pe dealuri cresc cimitire
Unde în fața satelor stă un Acar
Ține steagul

Ajutor, pe aici, pe aici!
Înapoi încoace

În locul prietenilor luați de vînt
drumuri drumuri
acolo unde în marea scenografie
și figuranterie

(Să mă vaiet pudoarea îmi interzice
Sîntem aice tot nu-mi văd ei
Părul, făclie în Hohot)

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Orașul așteaptă în întuneric
Sub mare și noapte
ridicînd gura în vîntul
cu iz de pămînt

Pînă cînd arde făclia de carbid
în pîine piatra
oasele noastre timpul zdrobit

ARUNCAT ÎN AL MĂRII TETIS ADÎNC

Ochi de licurici
ciuruie noaptea pare-se că

Pe cel ce l-au pierdut nici
Milostenia nu-l mai înduplecă

Luna de cuvinte arde-n emisferă
Pe cerul cefii o patrie-i oferă

Licurici* și buburuză: pe cîmp pară ce luminează. Crăciunul
începe a se trezi. Pitici înghețați în cochilii.
Sân Ion, Sântă Cătălină; pentru sărbătoare ofilită
călină. Pe-ndepărtate cîmpii prietenii iernează.
Să mergem după ei ar trebui. În fața lor
nimeni nu-ngenunchează.

Fac semn în partea lor —
Se-apleacă moartea asupră-mi
Cîine salvator:

— —

Doar ție ți-e dat
Ești aleasă
Că ești trează
Și totuși mă vezi

— —

Înapoi mai adînc înapoi
Îmi pun creastă vîlvoi
Cobesc în zorile ude
Doar *cel ce trăiește* aude

ÎNAPOI

Înainte de-a mă lovi de ultimul strat
Sub abțibild — fața
Să nu o afli
Să nu o sfîșii
Înăuntru îi arde o lumină de ceață

*

(Mă acoperi cu giulgi de hîrtie)

*

De sub giulgi, de sub zugrăveală
Privește în sus fața
de ceară

*

Din *poză* ca păienjeni vînoși răsar
miriapodice
oase- - -
în mîlul murdar
un zmeu răscolește-n moloz
printre oase de pește găsește
o ilustrată din Ardeal
cu participanții din 76
la Simpozionul Existențial

Sînt toți, fain se înșiruie,
Drepți, în poza de familie.

Să-i vadă rudele de departe.
Care ne plîng după moarte.

Sînt toţi prezenţi, prin urmare,
Cu limbă şi inimi artificiale.
Sub cămaşa-cortină-n trei culori
Piele zbîrcită, ziduri şi sfori.

Întregul *family* e aci! Iată
să fie scrisă, filmată, strigată,
poftiţi! Fiindcă avem, permanent,
muncitori silitori, şi ţărani. Şi-un student.

Mîini şi coruri prea onorate,
Mai sus priviri aplecate,
Tras în culori la rotativă,
Serios, zîmbetul de perspectivă.

Sîntem aici, în chip, adunaţi,
Binevoitori foarte, îmbăţoşaţi,
ţinuţi, ca de ceafă, de *sîrmă*,
de care şi poza atîrnă;

Braţu-mi, picioru-ţi — pe aceleaşi deşte,
Un fir de păr sfîrîie şi păleşte.

Cineva încă
rupe unghie, masă
de piele imagini desfacă
pînă culoarea s-arată
carnea mai destrămată
se zgîie păpuşa-gogoaşa
să fărîmiţezi tot aşa

cu vin cu apă cu-oţet

— o stradă crapă
se arată ciobul, peretele scris, o piatră
— — — explozie de ciupercă pe şirul de case,
răbufnesc în fum zidiri, curţi frumoase

și pe ruine, în cîteva zile
înfloresc știrbături țipătoare;
În locul lor: statuie. Gunoi. Sau iarbă.
Vîntul rostogolește numele străzii pe-o tablă.

*

De ce plutim, de ce tot ocolim!
— poți întreba — de ce tocmai deasupra
acestora, ce într-o uni-formă-s închise?
Să privim cum timp de o viață
inconștient agonizează?
Nu se poate să nu-i compătimească
cel ce-i vede — ai zice — și sîntem
singuri, — — excluși de la atingere,
pe care l-am mîngîiat îl electrocutăm
ca țiparul. Dincolo dacă pătrundem,
ne terminăm.

Și te poți plînge că n-ar fi permis,
să-i privești — ca pe un film, ca în vis!
Ai tot trage de mine: „Groaznic, să mergem, hai!"

Însă numai plutești și cuvînt nu mai ai.

*

În *plutirea* voastră, nu-i așa, vedeți bine
ce se schimbă și ce mai rămîne?
Astfel, podurile cîte-au fost luate răsar
se deschid prăvălii, se scoală iar
caii în fața clădirii vechi a gării.
Un parașutist se înalță în turn spre clipa lansării.
Din mănăstiri, grămezi de cărți, mistuite de foc,
se cațără intacte, în biblioteci la loc,
statuile nemiloase în minereu se prefac,
pornește iarăși arteziana din parc,
lebedele, topite în var, se-ntorc iar pe lac,
și orologiile în turnuri pornesc.
Și...

Aici după biserica abației, priviți
cum seceră draci fără chip, îndrăciți,
de după vederea cimitirului călcat în picioare,

unde Someşul şi drumurile au legat
case mici şi grădini laolaltă,
— dă buzna o armată după cei ce-au scăpat,
pe unde umblă, pomii — roditori — explodează,
la rădăcini nemilos un excavator excavează;
cu ochi striviţi, se uită case golite,
cu geamuri sparte, cu guri rînjite.

Şi vine, vine spre Centru, de biserică-i tot mai aproape
armata de macarale constructoare de hale
în faţă-i nimicire, în urmă, îndesate
blocuri-lamă, oşti îmbetonate,
oameni azvîrliţi în var —
astfel de castele de cărţi de beton se vor zidi
chiar de nu va mai fi
cine să le vadă, pentru că toţi *Înăuntru*, în Zid vor fi.

Cu inima strînsă, din Centru, încă pîndesc
mişcările oastei, răcnesc!
Nici un sunet nu-mi iese din gît,
piciorul, braţul — de piatră;
fiindcă zbătîndu-mă — — —

fără cuvînt

trec oameni pe lîngă mine
(la capătul străzii norul de praf, iată-l, vine!)
şi ei nu mă văd nici pe mine, semn de exclamaţie
scăldat în benzină!

Doar în mînă-mi borcanul cu compot de rebarbară
din '24, în el neoverzi
barbari, varvare — — —

— —

De frica morţii nedemne
Răscolită inima să nu fie

Cu trîmbița să mă sculați din pat,
ca în nai în orgă să suflați!
Sus, Lazări, vă ridicați!

Înainte

Înainte ca de ultimul strat

La geam un flutur se zbate
neauă ce scheaună
aripa-ți e udă
în geam în obrazu-mi
ceata lor ce se-afundă

harbuzul de soare plutește
o perlă de-arpacaș licărește
un strop de febră îmi mocoșește
în piept
inimile-mi prind a luci

Portret pe geamul celui din urmă strat
De cineva traversat

Îmi plescăie plînsul, înecat
Pergament-os capul mi-am ferecat

ÎNAINTE CA DE ULTIMUL STRAT
LA MARGINI DE ROȘII ATLASURI

m-atinge spațiul hotar
    Dincolo de anestezie trezindu-mă iar

ÎN MLAȘTINA LUI NOIEMBRIE

ALTCINEVA

VALAKI MÁS

*Acum ne scăldăm în sîngele zmeului,
în făptura altora, ca și astfel să
fim recunoscuți*

I. Nimfa

Într-un brad de șapte soți
Peste nori broscoi-netoți
Baba Cloanța vîjîind
Arde în oglind-argint

II. Soare, Lună

Luna-i stinsă-n negru soare
'n zece unghii iar răsare

III. Broască-iască

Grija buhii îi broasca
A cremenii îi iasca
A dascălului doasca
A junilor Parasca

IV. * * *

Nu-i cine nici parte
Să te poată scoate
Rosturi mode trec în val
Ce urmează e Real

V. Scenariu

Ne absoarbe nimicitoare
Inconștiența, crește
iarba, o ronțăie mielul ceresc

VI. Icoană cu îmbrățișare

Tînțari siamezi s-ar frînge
Spre două zdrențe de sînge
Am tălpile prinse în ținte
în brațe-mi strîns v-aș cuprinde

VII. U-iuu!

Suflă prafuri cloanța rea
Crîșma bună-i vai de ea
Cumetrița-n beri se spală
Schimbare socială

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Addenda:
Bal de băieți

Iată băiețimea-n bal
Ceai de puști bal-canibal
Nu se fumează nici se bea
Mănînc-un omuleț de nea

SABAT
BOSZORKÁNYSZOMBAT

Lămîi cu mutrișoare zbîrcite
pîndesc în geam hămesite

dau onorul bățoase pe drum
unt făină zahăr ceai săpun

o mașină de spălat se smiorcăie
un ciolan de porc se zbenguie

ape nou-născute se văicăresc
în trenul gros călători se-mbulzesc

ochelarii au mereu vise oarbe
măturile dau singure din labe

GORGONA
GORGÓ

Vă spun, sînt fără vină, fiindcă:
nu știu acei ce mor, dar în zadar
eu îi privesc
în față.
Doar dacă, vai, la rîndul lor,
privesc și ei în ochii mei
abia atunci mor ei.
De frică.

ȘTIREA MORȚII
A GYÁSZHÍR

năvălind în căldura nefirească de octombrie
unde se rupe a după-amiezii piftie străvezie
destinatarul își prinde fața în palme
se ascunde după un văl șiroind, din gură

ca nuci rostogolite îi zuruie
cuvinte, și fiecare fuge pe pămînt
din fața rațiunii și amintirii
în clocot venind ceată imensă,

în fruntea lor cel mort, tot ce-a făcut și spus,
cum a trăit neîntrerupt, cum s-a țesut
însuși în alții, cum sens în el și-a aflat
materie cît un oftat, și cum plescăind
timpul se închide și se deschide în urmă-i și-n față-i

şi al amintirii pîlc toropit
îl încheie stupoarea.
Rămas singur în după-amiază destinatarul
încet îşi revine.
Altfel decît pînă acum a trăit.

MICĂ SERENADĂ
KIS ÉJI ZENE

Vermouth Cinzano Blanc
Vermouth Cinzano Rouge
Vermouth Martini Blanc
Vermouth Martini Rouge

SEARĂ
ESTE

Untura doarme înfofolită,
cratiţa cu drag o îmbrăţişează.
Soba ţipă uşor şi flacăra
îşi uită limba scoasă, atît de somnoroasă-i.

ÎN FIECARE NOAPTE
MINDEN ÉJJEL

Noapte de noapte, pînă dimineaţa,
îmi păzesc papucii, dorm lîngă ei.

Pijamaua nu-mi cunoaşte faţa,
noapte de noapte, în mătasea ei.

PENSULĂ
ECSET

Transformă lumea în pete,
pînă se-nmoaie-n cîntec, cătinel.
În vise-i vacă blîndă
și linge pînza ca pe un vițel.

SEPTEMBRIE
SZEPTEMBER

În septembrie fiecare
încheie cu haina
mai multă căldură.
Deși septembrie gîndește
un ferăstrău care
înfulecă și, clocotind,
un ceaun
cu magiun.

DIFUZOR
HANGSZÓRÓ

Difuzorul
doar de necaz urlă!
că nu poate face gură.

OGLINDA
TÜKÖR

În realitate pare să nu existe.
Cel puţin ea
nu simte c-ar fi în viaţă:
în fiecare zi trebuie să asiste
cum se îmbracă fetele
şi-i rîd în faţă.

PLANTĂ AGĂŢĂTOARE
FUTÓNÖVÉNY

Despre sine poate să afirme
că drumul i s-a terminat,
nu mai are cum să se agaţe.
Iar cînd a fost să privească
în jos, prima oară, a observat
că nu mai ştie (de pe aţe)
cum se coboară.

BICI
OSTOR

Încolăcit în cui,
lung, creşte un bici.
De-aici, pîndeşte vremea
cînd va gusta din carnea fiecui.
În valuri frica dă năvală,

se-neacă țipătu-mi în gură:
mi-e teamă, nu de lovitură,
dar, de-aș fi bici,
prin mine cîte nu s-ar face? !

JOC
JÁTÉK

Întotdeauna jocul este un pic serios,
în lucruri serioase și un pic de joacă.
Pe tocilă cuțitul se joacă,
abia în carne se ia în serios.

LALELE
TULIPÁNOK

Sînt prea simțitoare lalelele:
la orice adiere clatină capul, vibrează.
Ce s-ar face însă de s-ar da o lege
să le mîncăm la amiază?

FLORI
VIRÁGOK

Au sunat. Așa au intrat
florile în casă. Adică în vază.

Au privit împrejur. Le-a plăcut aici în locuință,
asta le-a preocupat și altceva mai important
n-a fost, în nici o privință.

Dar se obișnuiseră că
înfloresc
cum doresc,
și aici, iată,
în fiece zi, fiecare e puțin retezată.
Visele lor sînt tunse,
în fiece dimineață, puse în apă de gheață,
sînt forțate să înflorească proaspăt, cu poftă.

Și s-au săturat.
Nici admirația nu le-a mai trebuit.
Deja detestă
camerele astea luminoase.
De ură nici parfum n-au mai dat.
Au complotat și s-au ofilit.

LEGUME, FLORI
ZÖLDSÉG, VIRÁG

Roșii gelatinoase
plutesc prin fața soarelui,
căpșuni ridați, zbîrciți
albicioși
se zbat în compot,
o garoafă albă suflînd vis
se întinde, singură de tot.

La balul de fete se-adună, se-adună.

Curg și se strîng, sîsîie,
7îzîie — dospesc — șușotesc

în vase, pe polițe;
gloriosul dafin, acoperind peștele,
răsaduri vii, gelatinoase vine
cresc împrejur.

Seara, pînă la pat omul se furișează.

NIMB DE LUNĂ, SFÎRȘIT DE IARNĂ
HOLDUDVAR, DICSFÉNY, TÉLUTÓ

Tot mai aproape de oraș
cercul lupilor, urșilor
ciori fleșcăraie copilă
                                        cu dinți iernoși

Abur și frig îmi prind inima
Bruma
unei dureri străine

Omizi uriașe șchiopate prin negru
fum oastea furnicilor pornită la
drum costelive în cocine
animale cu privirile goale
în lumină de plumb în noapte
în zamă de cazarmă
violoniști în frac zboară
într-o cîrnățoasă primăvară
o, Invocație, pogoară!

Nu poate mintea cuprinde: o
hartă nouă în palme se desfășoară
pielea în jupoi pe regiuni
harta fizic-a foamei solul
de lut de netrecut al celor șapte

piei: de aici plînsetul
se întoarce-n cel care sapă
grotă și groapă
o, Invocație.

În ochi
ieșită din orbite
atenție scrutătoare gelatină
temătoare *Semper idem* Germen
în porumbu-nghețat pe tulpină
inscripție unsuroasă de lună;
stație radio în burtă
bruiată poliglotă fetiță
care vorbește: „Aici
Grozăvar. Transmitem
prima emisiune a zilei în limba
maghiară
Ora exactă"

---

ora unu a sosit ding dong ding
lămpile se sting Doamna Noastră a venit
în turn iute s-a suit

La asta porumbeii hîșș! în o mie
de părți bucăți de lavă cu pene
se izbiră, sfîrîiră pe caldarîm

Pe gheața goală
mașinile țipară

în iesle prima rîndunică
în frac cînta la vioară
ison despre Iason și despre
lîna de aur din poveste.

DANSURI CLUJENE [STRIGĂTURI DE NUNTĂ]
KOLOZSVÁRI TÁNCOK [LAKODALMI RIGMUSOK]

1. Mincinos mi-i dragu', Doamne,
   Ar muri, trăind, de foame!
   Uiuiuiu — iuiu!
2. Mi-aştept mîndruţu' feeric,
   În eternul întuneric!
   Uiuiuiu — iuiu!
3. Să ne naştem, gaie mare,
   Dac-om avea aprobare!
   Uiuiuiu — iuiu!
4. Clanţa-clanţ cu foarfeca,
   Strînge-ţi puica potrivea
   Corbu' pe potriva ta!
   Uiuiuiu — iuiu!
5. Balla îi numele meu,
   Îl pun pe foc dacă vreu!
   Uiuiuiu — iuiu!
6. Ulcioare, la foc săriţi!
   Acolo joacă moşii-părinţi!
   Uiuiuiu — iuiu!
7. Ne trecem — au zis — jucînd,
   Dar ca la atac, în rînd!
   Uiuiuiu — iuiu!

GHICIT RĂUTĂCIOS [JOC IUTE]
GONOSZ JÓSLAT [GYORS TÁNC]

Var în cap are să-ţi cadă
Ai să-nveţi pe orbi să vadă

Pantofii ţi s-or stîlci
Alţii mai buni nu-i găsi

Vîntul te ia nu mașina
Iarna te îneacă tina

Îți frămînți, vai, mîinile
Te ciugulesc grijile

După moarte plîngi nechezi
Dar trăi-vei, ai să vezi

PRINȚUL
A HERCEG

Făină de nea; se coc pogăci rotunde
în oraș liniștea scînteiază,
tace prințul nenăzdrăvan
și boabe ieșite din păstăi defilează.

Prinț-verde trece pe strada lor
în sus, printre brazi se arată,
luni clătinate ard între coarne de
capră. Noaptea-i înceată.

Prințul deschide ușa. Vîntul o izbește în urmă-i.
La capătul patului nimeni nu șade.
Suflă nițel la flaut prințul
apoi își doarme prinția.

BASM
MESE

Pîrîiașe mici, trecătoare
— după ploaie — un timp au strălucit,

şi precum călătorii pe mare
un cîntec hămesit au mîrîit.

Întrebară un copac gros cît o butină,
dacă are ştire despre apele zvelte.
Acesta o creangă îşi clătină,
şi îndată tensiunea prinse să-i salte.

O rădăcină îşi făcu băi de picioare,
şi cînd se gîndi că vine poştaşul,
îşi suflecă ierburile şi cu-o piatră tare
începu să se frece, aşteptînd răvaşul.

SĂRBĂTOARE POPULARĂ
NÉPÜNNEPÉLY

A clinchetit mustul în pahare,
s-a revărsat carnea de purcel,
labele i-au ţipat înspre cer,
pîinea a fîlfîit ca un ciucure moale.

A fost vată de zahăr, căluşei, mici,
bărci, muzici fripte, mulţime de popor,
fotografi cu căprioare împăiate, pitici,
iar pe jos, înflorit, gunoi multicolor.

Acasă, în oglinzi goale s-au împlinit
copiile trupurilor prudente.
Seara, pe străzi, a năboit
zbînţuiala de suflete adolescente.

Ghirlandele, de pe la alte serbări,
le-au trăznit izuri cu osanale lumeşti.
Ghemuiţi lîngă jar, pe frigări,
se încălzeau cîţiva peşti.

RUGĂ PENTRU CĂLDURĂ
IMÁDSÁG MELEGÉRT

Azi e sărbătoare
și în prăvălie
cum stăteam la rînd
căldură așteptînd
am surîs
dar în prăvălie n-aveau cum să știe
de ce surîd tocmai la rînd

mă bucuram rîzînd
că în marea prăvălie
eram atît de mulți la rînd
dar-mi-te pe pămînt
în prăvălii
cît de mulți om fi acum la rînd.

VIAȚĂ
ÉLET

Cu vaporul n-am fost încă
doar legănarea-i a ajuns la mine.
Balaurul nu l-am văzut vreodată,
i se aduce însă țeasta retezată.

Prea des și repede se întîmplă lucruri;
s-a risipit demult și bietul om,
a mai rămas în cuier un palton.

PRIMĂVARĂ, 1967
TAVASZ 1967

Furtunoasă-i primăvara, ca răceala,
fulgi de petale în priviri se-ngînă.
Apa îmi freamătă zgrăbunţi pe mînă,
şi-abia de-mi mai suport înflăcăreala.

Pe pian, aiurea, pasc notele împrăştiate,
pe Pămînt se scuipă cît nici nu crezi,
iarba năpădeşte aprig, vacile-n cirezi,
cozi noi şi-au pus, mai curate.

Cîmpul de flori parcă-i un dric tras de o loază,
iar păsăretul cloncăne, scuturat de sunete,
mă bucur şi eu de primăvară,
cămila de oază.

POVESTE DESPRE LAPTELE BĂTUT ŞI DESPRE EDUCATOARE
MESE AZ ALUDTTEJRŐL ÉS AZ ÓVÓNÉNIRŐL

deci Comisia de Numărat Voturi
(pe atunci exista aşa ceva!) toată ziua
a numărat voturi, cred.
Şi au fost întotdeauna destule
ridicări de mîini, buletine, blablatine.
Au adunat grămadă voturile cele multe
Comisia cu mîini şi picioare a năpădit pe ele,
nici nu puteai să te mişti de atîţia nu-nu-uri
dar şi mai şi de puzderia de da-da.
E plictisitor să numeri, recunosc.
Şi astfel Comisia a recurs la un şiretlic.
A descins. Şi pe loc
a inventariat tot

ce putea fi găsit ca da.
Pe strada Francisc David *, grupa mare,
merge cu educatoarea să bea lapte bătut.
Şi, ţipînd, o arată:
Ea e!

AUGUST
AUGUSZTUS

August
plin de izul de must,
în ape calde
peştii se umflă.
În august, deodată, stejarii tineri
în demnitate mai cresc.

În timp ce-i trag pe toţi după mine,
pe sus, stele buimace pufnesc, se stropşesc.

IDILĂ
IDILL

Coridoarelor înnoadă-le cozile.
Sirena mugeşte s-o mulgă zorile.
Şi rîul deasemeni cu zgomot soseşte.

În al şobolanilor fort doar un ţipăt de strajă.
În hambar tăcerea învineţindu-se pe podea.
La radio ascult Noaptea.

VICTORIE
GYŐZELEM

Bătălia dura deja de trei zile
și păsări flămînde pe leșuri năvăleau roi.
Totul era acoperit de grele cadavre
cu drag îmbrățișate de noroi.

În apropiere apa curge ca de obicei
și ziua merge înainte, nu stă de-a curmeziș.
Și-ar împleti coarnele luna
și seara ar șovăi, înainte de a coborî pe furiș?

Amurgul s-a scurs și-s nesfîrșit de mulți
pe cîmp, roată, întinși la pămînt.
S-au măcinat toate armele, hainele
oasele s-au amestecat în apă și vînt.

Pe scoarța copacilor împușcați curge rășină
țîșnește al dimineții miros susurător.
Cine pierdu și cine oare muri învingător? —
se tot întreba, singur, Domnul la tribună.

CE BINE
MILYEN JÓ

Tristețea — ca și mașina blindată —
dacă explodează distruge în ea și trupul.
Ce bine că-i pace
și eu strig degeaba
ca o precupeață la ultimul pește.

MAŞINĂRIA
A MASINA

Acest mehanizm bine uns
poate fi scos din casă. Pe scări
în jos nu e uşor. Dar
iată strada! Trece de-a lungul
pufăind, pînă în staţie întrebuinţează
pe rînd articulaţiile inferioare, acolo
stă. Îl rezemi de un copac.
Şi, dacă autobuzul vine, îl aburci
pe cele cîteva scări, printre vreo cîteva
sute de oameni. Să-l sprijini nu trebuie,
aşa, îndesat între trupuri, stă
şi singur, articulaţia de sus
o poţi descleşta. Deschide un geam
şi astfel vă puteţi transporta pînă la staţia
finală. Nu-i tîrziu niciodată
să te mişti pînă la clădirea plată,
din capătul străzii, portarul
duce două degete
la chipiu, aşa a fost învăţat să fie respectuos
cu maşinăria ta. Şi o
pun la treabă. Nu se plînge. Doar te blestemă.
N-o mai du nicăieri altădată.

DOUĂ DANSURI
KÉT TÁNC

Încet

Reînviu. Precum vîntul.
Prinde viaţă. Prinde. E viu.

Repede

Poate cineva m-a răsucit
Şi asupră-mi aprinde — instinct şi staul,
suflă din foc sulf şi mentă.
Poate. Se joacă doar cu mine,
Raza mă-nşiră pe fir. Lama.
Spre mine, ochiul atent, privirea atentă.
Dar şi eu mă uit; în Ochi tocmai intru.

POVESTESC CE FEL DE RĂZBOI
ELMONDOM MILYEN HÁBORÚ

Linştea precum podul şi sub el mine
frica grenadă amorsată în pumn
timpul hăţiş ascunzător e acum —
calmul, revoluţionar exilat

(mai m-ai iubit şi altădată?)

prăbuşire
pe piept lacăt enorm
roşu, un zero începe şirul de numere

şi încă în aer de arzi
pe pămînt nu moarte ajunge:
spuză fericită

De lungi, tărăgănate minute
fulgerul se deschide

Versul se dezbracă, tăcere se alege de el.

ÎN AL CĂRUI CORP MĂRI
KINEK TESTÉBEN TENGEREK

Anotimpuri se deschid
cu pocnet sec de lalele
Încet mă dezleg
mă dezleagă cei care pleacă

Închegatele paralele

Sîngele-și urmează căile măsurate
Soare de gheață înoată încet
în șuvoiul de oameni cu ochi holbați

În copac nu mișcă nici îndurare
Sînt scurtă și fără cruțare
închisă-ntr-un singur epitet

ÎN MLAȘTINA LUI NOIEMBRIE
NOVEMBER MOCSARÁBAN

Contopite parce de lună
Imagini alunecate însîngerate
bărci din piei de vițel Noapte cu sevă
de floare De moliciunea gîtului zgarde
În globii ochilor rotindu-se albe
o lună plină cu flacără arde
Obiectul dragostei străluce se sparge

AȘA CUM TRĂIEȘTI

ILUSTRAȚIE LA PEISAJ INDUSTRIAL
ILLUSZTRÁCIÓ IPARI TÁJHOZ

Un sat: ca o grămadă de vreascuri,
Aripă smulsă, formă încîlcită de soartă.
Prins, strîns în obiceiuri, trosnește în teascuri;
Nimic nu-l *atinge*, el e suferința ce-și poartă.
Între dealuri tolănite, gîrbove biserici
Cade o cometă, da' de s-ar aprinde,
Ce a fost destrămare acum să se lege.

Sub talpă numai nisip ce se-ncinge.

A PORNI AR TREBUI
EL KÉNE INDULNI

A porni ar trebui,
doar așa
pe la amiază,
o pădure-a ocoli
pînă ciclama
își bea băutura.
De pornit pornit-am,
pădurea văzut-am,
înapoi n-ajuns-am
încă nici acum.

DRUMUL CĂTRE LIBERTATE AL PĂSĂRII DE CASĂ A PRIETENILOR MEI
BARÁTAIM HÁZI MADARÁNAK ÚTJA A SZABADSÁGBA

La prietenii mei arde un amurg de vară
de după florile de gheață fierbinți;
mușcă din gerul proaspăt, străveziu,
din care ning pîlpîiri, cad zimți,
cioburi de lună;
pe margini de cer fîlfîie zorii-nserării,
înghețat, al canarului suflet ciugulește
balconul aprins —
după evadare, de-acuma pururi.

PE DRUMUL LUI GANIMEDE
GANÜMEDÉSZ ÚTJÁN

Aur zgrunțuros, levănțică
Dau raze prin clipe ce ard.
Șed pe tronul de gheizer, mă ridică
Spre apa cerească, o strîng și hîșîi
Roiul de nori cu micuțe aripe,
Pînă ce frigul neted, vînăt
Pieptul îmi sfîșie,
Și eu tîlhar flutur' mă zbat
O rază de lumină de cer m-a fixat.

GLORIFICAREA MAICEI MELE PE RUG ÎN VREMEA DOMNIEI ȘI VĂDUVIEI SALE
ANYÁM MEGDICSŐÜLÉSE A MÁGLYÁN URALKODÁSA ÉS ÖZVEGYSÉGE IDEJÉN

Ale singurătății flăcări de apă îi ling deja glezna
Și de trecutul ei stă legată
Pînă cînd vîntul marea sub tălpi i-o ațîță;
Și dacă din legături cumva se desface
Înmărmurit păru-i în panglici lungi se răsfiră
Statuie cu goale orbite timpul cu sine o poartă
Din adînc se înalță și părăsită corabie află.

PE MARGINI
SZÉLEKEN

Stau pe marginea covorului, mi se înfățișează
Să mă îmbrățișeze regi înalți, zvelți,
Tați îndrăgostiți și răposați. Muzica se acoperă de flori
Și fulgeră subțire, piano,
În spate-mi — în șușotirea înceată
Stau supusă. Mă poate pierde pe veci cel ce nu vine
Pînă aici după mine, ăsta-i deja capătul Insulei,
Mai încolo, pe ciment de gheață, trebuie să umblu desculță.

CRISTOFOR TRECE APA
CHRISTOPHORUS ÁTKEL A VIZEN

Acesta e un astfel de septembrie
ca o înnourare fără de veste

atît de luminos și puternic
precum o vară care se frînge;

doar să privești, să privești pînă
sufletul dureros ți se înfioară,
înfricoșătoarea
fereastră alb-aurie, bășica de pește opalină,
bănuțul de solz, translucid-luminînd,
această aurire, preastrălucire, această!

doar să privești, să privești îmbătat
acest clinchet de glorie,
pînă se așterne în ochi
amintirea neînfricată;

— în veci de veci în spații ferecate,
ca existența în aceste odăi,
cu geamuri sticlind înnebunitor,
de unde turnul de raze arată
povara vîntului, puhoiul greu de nori, —
pînă cînd acest solz se umple,
se întoarce, strălucе —

(o, nu-i albeața acelor clipiri puturoase,
nu-i perdeaua privirilor de pești încremenite
nu-i scîrba care din gură
în cuvinte, o, nu, nu! —)

Aceasta-i a timpului strălucire
în spațiul ăst de septembrie
deschiderea încăperilor ferecate
în fața flamei gălbui a rîului vînt
acum Venitorul trece prin unde
i se dezleagă povara în pașii chinuiți
cochilii de scoici cîte puțin se deschid

Pe cine aduce apa?
Pe cine aduci, Cristofoare, în spate?

Ale cui: aurul aste raze

încît și havuzele de marmoră
se umplu de ape mătăsoase
de lumină, de apă netedă, lină,
de fără trup forme
— unde n-am călcat niciodată —
de ale noastre urme

UNUL ȘI ACELAȘI [BASORELIEF PE UN MEDALION]
EGY ÉS UGYANAZ [DOMBORMŰ EGY MEDÁLON]

Cînd în urmele pașilor lui Cristofor
apa se tulbură
cînd iarba ascunsă în pămînt
va răsări ca o grapă
cînd pe picioare pe brațe cățărătoare
a atingerii brumă îngheață —
Cînd Cristofor trece apa
și-n urmă-i drumul se surpă
în cîrpă de apă așa ca nimeni niciodată
să nu-l urmeze să nu-l pîndească
doar malul
dincolo așteaptă
povara-i minunată
îl însoțește

*

Cristofor singur
rege
în ape ce se desfac
în credință și chin
pe care bătrînețea îl roade
îl face scorburos
de parcă tobe de piele — — —

Şi existenţa pe care o trece prin moarte
pulsează afară din trupu-i afară din pielea-i

*

Ar merge la pescuit Cristofor
cu Simon „de-acum pescui-vei
suflete" prinse în mreje
în braţe în strîngeri
fericitul Simon pe nimeni nu prinse
a lui Cristofor talpă scurmă apă
fiindcă el e peştele Şi duce în spate
pe celălalt mal un Copil pescar

POEM DE ZIUA MORŢILOR DESPRE PRIETENI ÎN VIAŢĂ
HALOTTNAPI VERS ÉLŐ BARÁTOKRÓL

Cei care au revenit acum acasă intră în paturi,
în băi, după drumul lung, extenuaţi,
căminul: castană şi jar.
Cei care acum pornesc la drum, îmbrăcaţi
în haine încăpătoare, urcă în maşini, privesc peisajul
cum îşi deschide înainte-le trupul.

Cel care soseşte, — cel care porneşte; în străini —

şi unde-i acel care pleacă de tot,
şi unde acel care, fără a sosi, este aici de tot.
Pe drumuri scapără acum lumini
de maşini, de locomotive, ca flăcări de lumînări.
Călătoria, într-un-singur-şerpesc-glob-de-cristal.

ATUNCI CÎND ÎN LUMEA NOUĂ
AMIKOR MAJD AZ ÚJ VILÁGBAN

Pentru Ana și Tom

Atunci cînd de-acum în Lumea Nouă
aprindeți o nouă lumină, lumină-lume* alte,
și vă adunați la cină (în sufragerie, firește)
și mîncați pîine nouă, file de pește, anchois,
și răsuciți cu palme roz furculițe
și beți Calvados, mîncați trufe,
lăptuci,
— atunci deschizînd larg ușa
(cum de Paște pe Ilie-Eliahu
un tacîm pregătit îl așteaptă) și voi tot așa
pîndiți-așteptați de se va arăta
la masa voastră, cel care-acolo nu-i, numai aici,
nu vă orbește cealaltă lume, lumină doar vă dă, —

și ne gîndim și noi la voi în acea clipă
în lumină copcă tăind, unde, uitîndu-se ele însele,
vechi numere de telefon se rotesc laolaltă.

COTLOANELE MEDITAȚIEI
[ÎNTINZI MÎNA ȘI EA VEDE, E PE-NSERATE]
SZEMLÉLŐDÉS ZUGAI
[*KEZED KINYÚJTOD S LÁTJA, SZÜRKÜLET VAN*]

Înfășurată, cochilia visului.
Pentru cîteva clipe
ieși.
Afară-i penumbră, vreme de irizări de pleoapă.
Și te întorci. Privești înăuntru în tine.

Doar pășești —
undeva —
mereu —

atrăgînd-respingînd te ţine
o asemenea forţă de crezi că erupe din tine.
Şi nu există nimic să nu te poată reţine cumva.

Doar eşti şi nu ştii niciodată
precum cel ce trăieşte, aici e *Mijlocul*, amiază
în care pocneşte punctul de-ntoarcere:
într-o oglindă ce ţi-o întinde cel fără de moarte
te îndrepţi, te îndepărtezi într-altă parte.
O forţă te ţine, nici nu te clinteşti;
doar după timpul tău tînjeşti să ştii Jumătatea unde se aşează.

Există un astfel de an de care timpul
se lipeşte ca frunza pe cunună.

Florile în grădină
strînse-mpreună —

Ascultă.

Fiece păpădie ştie
cînd să pornească din pămînt.

Nu peste mult vîntul
va fumega dintr-un glob transparent
acum însă grădina
cu păpădii înflorată
străluceşte deodat' în lumină.

Libelula zborul îşi gată.
În timpuri, în toate, cununa ta se arată,
se conturează în grădină.

NU MĂ IUBI MAI MULT, CI FOARTE
NE JOBBAN SZERESS, CSAK NAGYON

Şi atunci grădina te cuprinde ca o
îmbrăţişare uriaşă

În palmă
în imagine
linia se frînge

Boturi de peşti împung în trup
marea-i de spume
neatinse încă

pe tălpi ivite din adînc
răsturnat cerul în luciri se împarte.

DEOARECE ÎN ACEL SPAŢIU ÎN CARE TRĂIM
MERT ABBAN A TÉRBEN AHOL ÉLÜNK

abur ţîşnit dintr-o supapă-morişcă
patima aprinsă ne arde

Sub apa luminii biserica abaţiei
cu pietre încleştate
negre sufocate.

Într-o alergare de furtuni vara cîştigă.

Pe o grămadă de hîrtie
filigrane dese pînze de paianjen:
ruşinea de neînstrăinat.

•

încît geamul vibrează —
rîndunelele dîre pe cer săgetează
și printre fulgere tunetul se deschide ca o roză.

Pătrunde sunet de difuzor, bioritm
politic.
În vază — o galbenă roză —

ce în tînjire se mistuie —

În fereastra deschisă o stea nudă.

O, CRUDA AMARYLLIS *
O, CRUDA AMARYLLIS

I. Foc de flori
I. Virágtűz

Cuvîntul în acest fel de roșu.
Roză alb-verde. Semințe în risipire.
În peisajul fără speranță, precum sori
Asfințind-răsărind, existența,
Aprinsă lumînare a unui crăciun de flori,
Privire în a cerului nemărginire.
Strălucire.

II. Cu fibre de sticlă
II. Üvegszálakkal

Toamnă sau primăvară?
Spectrul acum te trădează.
Prin întuneric, prin lumina pufoasă,
sufletul se străvede.

Brună, grea ca pămîntul
Răsuflarea chinu' îl conturează.

Forma vie cată într-un timp arcuit.

III. Printre două poduri de piatră: cină
III. Két kőhíd között: estebéd

Forma vie își prinde
Culoarea sa.
Rîul se irosește
cu plesnet de mătase
                                        sub săli —
Cu pereţi de sticlă, unde
Geamul e acoperit de priviri;
De cuvinte-lalele cu negre gîtlejuri.

IV. Seră
IV. Üvegház

Seacă, în iarna pustie, existența a înțepenit.
Anul s-a împlinit, afară se închide, —
Dar înăuntru se toarnă sclipire; pe-un loc părăsit
Peste vară priveliştea fixează pe veci
Lumina a două perechi de ochi.
Înflorindului an se deschide.

V. O, Cruda Amaryllis
V. O, Cruda Amaryllis

O, Amaryllis, tu, strălucire,
Dulce-al-meu-chin, amară-iubire,
Verde anotimp, trecutu-i cruzime
Cu șase plumbi, ghem de rădăcine.

O, Amaryllis, tu mă veghează
Dulce, pios ţine-mă-n pază
Să nu pier în laţ în întunecime!
O, Amaryllis, ai milă de mine.

MNEMOSINE
MNEMOSZÜNÉ

De atît de multe-mi amintesc
încît mustesc preaplină
ca portocalele de seve aromate
În fiecare-mi fibră tot jertfesc
în fum şi rugăciune — socotesc
vieţi ale altora ce doar o dată-s date
mă tot întind să mă întîlnesc cu mine
dar înfloresc în alte vieţi mereu

Îmi amintesc
îmi amintesc

de tot, de orişicine

genunchiul meu
umărul meu
obrazul meu

POEŢII
A KÖLTŐK

I.

Poeţilor rar li se face statuie,
arma le-ar strivi umărul,

gulerul tare le-ar răni bărbia,
şi mă tem că, deşi de piatră,
în mîna lor ar înfrunzi şi hîrtia.
Poeţilor rar li se face statuie,
umblăm prin pieţe în care nu e Semn,
pentru că prea ne-ar aduce aminte
de orice
şi nici cal nu li se dă să-l încalece.

II.

Poeţii nici n-ar trebui să moară,
prea de ajuns e că la ei se zbiară,
vai, sufletele lor nu sînt sertare,
de răvăşit după niscai odoare.

Iar scrisu-i chin ce greu se poate duce,
curînd cu moartea-i prinde fraţi de cruce;
suflarea-le-n gîtlej îi arde — şuier —
cînd umblă-ngenunchiaţi pe os, pe fluier.

În faţa voastră zilnic se arată
în nuditatea lor de spadă trasă,
precum cel ce a băut întîia dată,

vrînd Domnul să-l încerce, cupa sorţii,
dar nici nu vreţi să ştiţi, nici că vă pasă
cînd îi cuprinde înroşirea morţii.

PE TURNUL BABEL
BÁBEL TORNYÁN

Se rup nămeţii, toba
în focul de iad, şi aici,
Se zbat clopote ce visează
cor mut şi fălci de rechini,

Aici, în zgomot de iad,
în torentul de urlete ce țîșnesc
stoluri de păsări se adună
izbindu-se; și torțele
întrețin mereu focul
zilei, înnebunitoarea-i lumină, se înalță
vuietul sub binecuvîntarea de fum, crește Casa
de nuntire a Păcii,
unde mișună venetici de tot felul
și bat din gură despre unire —

O, nu se dărîmă, nu îngroapă
om sub el, punte,
vită, negustori, nu se surpă-ntr-un munte
de cărămizi și uraganul de zgomote
crește doar pînă cînd este cine să-l înțeleagă în auz,
apa, toba, nămeții se rup
dar nici o amenințare spre trup —
Trupul se salvează, cu el
descompunerea nu cochetează;

Prinsă doar în carne
limba umflată gîlgîie,
umple gît, gură, spațiu,
albul ochilor bulbucește
cuvîntul izbucnind cu suflul
se împleticește, izbindu-se de pereți,
propoziții zidite în pereții casei,
argumente topite, prăvălite,
gemete, suspine cernute
cuvinte; Cuvîntul ca betonul armat
trupul de cărămidă îl susține
se construiește doar pentru sine
ușa spre lumea de dincolo,
Casa nuntirii, unde nimeni
nu mai cîntă-jelește de mult,
constrîngerea groaznică a nevoii îmbelșugate
e vătaf mut —

Trupu-i salvat — și limba?
Muțenia inundă,
te vlăguiește-ofilește, ca seceta,
jalea vie-arzîndă,
Casa cuvîntă, crește în dangăt,
constructorii pică
în singurătate mută, noapte și pămînt
îi mai primesc încă;

Focul, toba, nămeții se rup
pieptul se mistuie, ochiul spuzește,
cu ierburi tîrîșe izbucnește
ca amintirea-Cuvîntului melodia

SCOICĂ
KAGYLÓ

A scoicii osoase limbă
cuvînt căzut — îndărăt ar intra.
În groaza rece sărată de afară
plescăie goală scoica moale. Însăși
limba.

DE SOARTĂ, DE SUB SOARTĂ
A SORS ALÓL, A SORS ELŐL

Iubirea mea, tu să nu fugi de soartă —
necruțătoare, ea cum vrea te poartă,
azi de te ține, mîine nu te iartă.

Iar dacă iarba-n bortă se întoarce,
sub glie și sub existență — vezi —
cu săbii verzi deasupra iarăși sparge:

și cînd te-mbrățișează a ta soartă,
coasa precum un braț plăpînd de fire,
nu doar asupra-i viețuiești, Iubire.

TAINA
A TITOK

M-a ajuns din urmă bucuria, ca și lupta
Și primejdia pe cel ce vrea să existe

Deasupra fricii mele cîntecu-mi m-a răsucit
Și m-a luat ca pe-o cuminecătură.

Deși, fel și fel de a muri, soarta — examen —
Chipuri înschimbă și radiază astfel nălucită

Totuși eu sînt nerușinat de fericită
Acum și în vecii vecilor, amen.

TE-ARĂȚI PE TINE
RÁMUTATSZ ÖNMAGADRA

Să cîrtești printre
aceste forme? Aceste forme
ca hîrtia scrumită;
ca un bloc de cenușă păstrînd conturul
obiectului ars. Și tu

ești o asemenea formă printre ei. Printre astea
să te îmbufnezi, să fii cordial?
Să împletești în zîmbet promisiunea,
în ireversibil? (știi,
așa e oxidarea, pentru că știi) —
Trăiești, în zadar
bîții printre formele
de cenușă, în urma ta praf și autoamăgire
privind realitatea obiectelor; deci
ia aminte cine ești și pe cine iubești
și că-i nevoie de-a apei, ierbii și stelei
armură de fier, de vrejurile îmbrățișării și de curaj
față de locuri și față de tine însăți.
Iar iubirii tale
pămînt și văzduh și umilință.

AȘA CUM TRĂIESC

AHOGYAN ÉLEK

Iată intenția:
aprind asupră-vă și împotriva mea
toată mînia
Iar și iar mă întorc,
nu vreau să fiu altceva
(mi-e teamă)
decît ceea ce aș dori să fiu.

Așa cum trăiesc, aceea mi-i patria.

NOTE

dag. 37 *„Fierbe marea tristă a lumii" (Forr a világ bús tengere ...)* — vers de Berzsenyi Dániel (1776—1836), clasic al poeziei maghiare.

pag. 47 *Responsorialis* — formă de cînt gregorian în care își răspund două coruri.

pag. 54 *Bretter György* (1932—1977) — eseist și filozof maghiar. A predat filozofia la diferite instituții de învățămînt clujene. A dat o nouă direcție eseului filozofic maghiar din România prin lucrările sale, publicate începînd din 1967. S-a ocupat de filozofia clasică germană (Fichte, Marx — lucrările de tinerețe), de existențialismul militant și de reform-marxism: Camus, Garaudy, Lukács, de perspectiva și posibilitățile democratizării sociale, de critica ideologică, de filozofia limbii, de confluențele între filozofie și poezie. Cîteva dintre titlurile sale: *Vágyak, emberek, istenek* (Dorințe, oameni zei; 1970), *Párbeszéd a jelennel* (Dialog cu prezentul; 1973), *Crez și istorie* (selecție de studii și eseuri în limba română; 1979), *Itt és mást* (Aici și altceva; selecție, 1979). *Párbeszéd a vágyakkal* (Dialog cu dorințele; Budapesta, 1979). Bretter György a tradus în limba maghiară și a prefațat lucrarea lui D. D. Roșca *Existența tragică*.

pag. 55 *Hajongard (Házsongárd)* — deal în partea de sud a Clujului, pe care se află cel mai vechi cimitir al orașului.

pag. 58 *hoștezence (hóstátiak)* — locuitoare din fosta suburbie clujeană Hoștat, cunoscută pînă acum cîțiva ani pentru grădinile sale de zarzavaturi.

pag. 59 *scrisături (írásos)* — cusături specifice portului popular maghiar din zona Călata.

pag. 60 *licurici (Szentjános bogár,* în traducere literală: Insecta Sfîntului Ioan*)* — în original termenul permite jocuri de cuvinte greu traductibile.

pag. 84 *Francisc Dávid* (Dávid Ferenc, 1510? —1579) — preot și profesor ardelean, fondator al religiei unitariene și primul ei episcop. A militat pentru statutul egal al diverselor religii. O stradă din Cluj îi poartă numele.

pag. 97 *lumină-lume (világ)* — termenul maghiar *világ* are dublul sens de *lume* și *lumină*.

pag. 100 *O, Cruda Amaryllis* — începutul unui madrigal de Palestrina.

Mulțumesc Anitei Barna pentru ajutorul dat la confruntarea textelor, precum și pentru anumite sugestii valoroase.

A. Ș.

CUPRINS

ÎN MLAȘTINA LUI NOIEMBRIE

Lector: GABRIEL GAFIŢA
Tehnoredactor: WALTER WEIDLE

Bun de tipar 16. 08. 1983. Apărut 1983. Format 16/70x100.
Coli editoriale 3,93. Coli de tipar 7,25.

Tiparul executat sub comanda
nr. 322 la
Intreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918"
Str. Grigore Alexandrescu 89—97,
Bucureşti,
Republica Socialistă România